

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Insertni oddelk: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstva: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštočkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Erbitterte Kämpfe um Aachen

Grosse Panzerschlacht südwestlich Debreczen — 162 Sowjetpanzer vernichtet — Säuberung des Westufers des Theissbruchversuche nördlich der Memel

Aus dem Führerhauptquartier, 11. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Raum von Aachen setzten die Amerikaner trotz der an den Vortagen erlittenen hohen blutigen Verluste ihre Versuche, die Stadt zu umfassen, hartnäckig fort. Unsere Truppen leisteten den starken feindlichen Kräften erbitterten Widerstand. Auch südöstlich der Stadt wird im Wald von Rötgen heftig gekämpft.

An der übrigen Westfront kam es wiederum nördöstlich Nancy im Parroy-Wald und beiderseits Kemmerent zu heftigen Kämpfen.

Von den Stützpunkten und Festungen an der Kanal- und Atlantikküste werden keine wesentlichen Veränderungen gemeldet. Vorpostenboote der Kriegsmarine versenkten in der vergangenen Nacht vor der niederländischen Küste erneut zwei britische Schnellboote und beschädigten drei weitere schwer.

Unter dem Eindruck ihrer Misserfolge und Verluste haben sowohl die Amerikaner wie die Briten im Etruskischen Apennin und an der adriatischen Küste gestern nur schwächere, im ganzen ergebnislose Angriffe geführt.

Auf dem Balkan stehen an der unteren Morawa und im Raum der unteren Theiss unsere Grenadiere und Gebirgsjäger in anhaltenden Kämpfen mit sowjetischen Verbänden.

In Südungarn wiesen deutsche und ungarische Truppen feindliche Übersetzversuche über die Theiss ab.

Die Säuberung des Westufers des Flusses südlich Seograd macht gute Fortschritte. Südwestlich Debreczen hat sich eine grosse

se Panzerschlacht entwickelt, in deren Verlauf am 8. und 9. Oktober 162 feindliche Panzer vernichtet wurden.

Westlich Grosswarden wurden bei der Abwehr feindlicher Angriffe von 50 angreifenden Panzern 26 abgeschossen.

An den Pässen der Waldkarpathen führte der Gegner nur vergebliche schwächere Angriffe.

Nördlich Warschau und südlich Rozan traten die Bolschewisten nach heftigem Artilleriefeuer zu starken Angriffen an. Sie wurden im wesentlichen abgeschlagen, Einbrüche durch sofortige Gegenangriffe beseitigt oder eingeeignet.

Nördlich der Memel scheiterten an der ostpreussischen Grenze und im Memeler Zipfel erneute Durchbruchversuche der Sowjets an dem entschlossenen Widerstand unserer Divisionen. Taurögen wurde nach erbitterten Kämpfen geräumt.

Südöstlich Libau, im Brückenkopf von Riga sowie in der Landenge zur Halbinsel Sworbe rannte der Feind vergeblich gegen unsere Stellungen an und verlor in diesen Kämpfen 46 Panzer.

An der finnischen Südfont wurden in den letzten Tagen fortgesetzte Versuche der Finnen, sich unseren Absatzbewegungen vorzulegen, vereitelt. An der Eismeerfront sind die Sowjets zu starken Angriffen angetreten, um unsere Stellungen im Raum von Petsamo zu durchstoßen. Heftige Kämpfe sind entbrannt. Am Fischerhals stehen unsere Gebirgsjäger im Kampf gegen gelandete feindliche Kräfte.

Störflüge wurden in der vergangenen Nacht verstreut Bomben auf westdeutsches Gebiet und in Ostpreussen.

Ogorčeni boji za Aachen

Velika oklopniška bitka južnozapadno od Debreczena — 162 oklopnikov uničenih — Čiščenje zapadnega brega Tise severno od Memla izjavljeno

Führerjev glavni stan, 11. okt. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Na področju Aachna nadaljujejo Američani kljub velikim izgubam, ki so jih utrpeli prejšnje dni, žilavo svojo polzkuse, da bi mesto obklopi. Naše čete se močnim sovražnikovim silam ogorčeno upirajo. Tudi južnovzhodno od mesta so siloviti boji v gozdu pri Rötgenju.

Na ostalem zapadnem bojišču je prišlo zopet severnovzhodno od Nancyja v Parroyskem gozdu in ob obeh straneh Kemmeronta do silovitih bojov.

Z oporišč in trdnjav ob rokavski in atlantski obali ne javljajo o nikakih bistvenejših izprehembah.

Stražni čolni vojne mornarice so potopili v pretekli noči pred nizozemsko obalo znova 2 britanska čolna in težko poškodovali 3 nadaljnje.

Sprico svojih neuspehov in izgub so podvezli tako Američani kakor Britanci v Etruskanskim Apennini in ob jadranski obali večer je slabše in v glavnem brezuspešne napade.

Na Balkanu bijejo naši grenadirji in planinski lovci ob spodnji Moravi in na področju spodnje Tise hude boje s sovjetskimi oddelki.

V južni Madžarski so odbile nemške in madžarske čete poizkuse sovražnika, da bi prekorali Tiso.

Čiščenje zapadnega rečnega brega južno od Seogradu dobro napreduje. Južnozapadno od Debreczena se je razvila velika

oklopniška bitka, v kateri smo uničili 8. in 9. oktobra 162 sovražnikovih oklopnikov.

Zapadno od Velikega Varadina smo zbili med obrambo sovražnikovega napada 26 izmed 50 napadajočih oklopnikov.

Ob prelazih Gozdnih Karpotov je nasprotnik zmanjšal napad.

Severno od Varšave in južno od Rozana so pričeli boljševiki po silovitem topniškem ognju močno napadati. V glavnem smo jih odbili, vdore pa odstranili ali zmanjšali s takojšnjimi protinapadi.

Severno od Memla so se ob vzhodnopruski meji ter v memelskem rogju izjavili ponovni sovjetski prebijalni poizkusi ob odločnem odporu naših divizij. Po ogorčenih bojih smo izpraznili Taurögen.

Južnovzhodno od Liepaje, ob predmostju pri Rigi in na ožini pred polotokom Sworbe je sovražnik zmanjšal napad na polotok. V teh bojih je izgubil 46 oklopnikov.

Na južnem finskiem bojišču smo v zadnjih dneh preprečili ponovne finske poizkuse, da bi prehiteli naše odmakalne pokrete. Na bojišču ob Lednem morju so pričele sovjetske čete močnejše napadati, da bi prebile naše postojanke okrog Pečenge. Razvili so se siloviti boji. Na Ribiškem polotoku se bore naši planinski lovci z izkrcanimi sovražnikovimi silami.

Motilna letala so vrgla v pretekli noči raztresene bombe na zapadonemško ozemlje in na Vzhodno Prusijo.

Prestrežen naval proti Vzhodni Prusiji

Berlin, 11. okt. Med težko obrambno bitko ob vzhodni pruski meji so napadali boljševiki predvsem severno od Memla proti zapadu in severu. Na različnih krajih so vrgle nemške čete sovražnika z veliko silovitostjo nazaj. Posebno na področju Tauröga in ob Memlu je utrpel sovražnik velike izgube. Južnovzhodno od Liepaje in pri Maželkai, kjer so poizkušali boljševiki prekorati železniško progo Savil-Liepaja, so se zrušili vsi sovražnikovi napadi z velikimi izgubami. Boljševiki so brezuspešno poizkušali podpreti svoj glavni napad z napadi na nemško predmostje pri Rigi ter z neprestanimi napadi na polotok Sorveana na otoku Oeslu. Tudi južno od Memla do Vilkovikov so podvezli številne napade, ki pa so bili krvavo odbiti. Pri tem so poizkušali južnovzhodno od Jurbarkasa prekorati Memel. Nemške čete so uničile sovražniško vojskovo stotnjo, ki je prešla preko reke, nadaljnje poizkuse prekorčenja pa je razbilo nemško topništvo.

Tudi v južnem odseku vzhodnega bojišča se kaže, da so se končali sovražnikovi pričetni uspehi. Sovražnik, ki je vrtel na madžarsko ravnino, je na široki črti navlil na Tiso, vendar se je zmanjšal poizkus v večjem obsegu utrditi na zapadnem obrežju reke. Na različnih krajih, kjer je s šibkejšimi silami prešel preko reke, je bil porazen, medtem ko so tam, kjer se mu je posrečilo obdržati, v teku protikupe. V severni smeri je poizkušal sovražnik razširiti svoj vdor severno od Brzga Körösa proti vzhodu, pri čemur je prišlo južnozapadno od Debrečina do trdih bojov. Od

ločni protinapadi nemških čet so preprečili vsako napredovanje boljševikov, ki so tudi tu izgubili mnogo oklopnikov. Proti vzhodnemu področju so prešle z zapada, severa, vzhoda in jugovzhoda v protinapad nemške in madžarske čete.

Tudi na Balkanu prehaja faza čiste obrambe vedno bolj v uspešne protinapade, ki so ustavili sovražnika tako pred Beogradom kakor tudi južno od loka Dunava. Medtem nadaljujejo boljševiki poizkuse, da bi se z ojačenimi napadi polastili prelazov Vzhodnih in Gozdnih Karpotov, posebno prelaze Rokatal, Ozenna, Lopkovec ter vzhodnobeskidjske prelaze južno od Dukle. Nemške čete so v glavnem odbile vse napade, krajevne vdore pa s protinapadi odstranile ali zožile.

V srednjem delu vzhodnega bojišča so bili uspešni nemški izvidniški sunki na predmostju zapadno od Baranova, kjer so zadale nemške čete boljševikom težke izgube in zajele ujetnike. Na predmostju južnozapadno od Warke se je zrušil šibkejši boljševiški sunek v ognju nemškega orožja. Prejšnji dan so utrpeli tu boljševiki velike izgube in so izgubili tudi številno orožja. V uspešnih napadalnih bojih proti boljševiškemu predmostju ob Narevu severno od Serova, je izgubil sovražnik v času od 4. do 9. oktobra nad 1000 ujetnikov, 127 oklopnikov, 232 topov vseh vrst, 331 strojnica, 32 protitankovskih pušk in 35 tovornih vozil. Čete vojske so razen tega sestrelile 8 letal. Med temi boji so nemške čete močno zožile sovražnikovo predmostje.

Sovražnikov poskus preboja proti Bologni ni uspel

Berlin, 11. okt. Bitka v Etruskim Apenninih tudi v ponedeljek ni popustila. Težiske ogorčenih menjajočih se bojov, v katerih so utrpeli napadali ponovno izredno visoke in krvave izgube, je bilo zopet na obeh straneh ceste, ki vodi preko prelaza Fute proti Bologni. Ker se je prejšnjega dne pričel napad na široki bojni črti povsod izjavljali zaradi odločne obrambe nemških oddelkov, so poizkušali sedaj Severnoameričani s krajevnimi osredotočenimi silami razbiti zaporne postojanke na posameznih mestih. Toda tudi ti poizkusi so se izjavili neuspešno. Nezlojmljivi duh hrabrih nemških grenadirjev in padalskih lovcev je tudi tokrat preprečil vsako nasprotnikovo probno namero.

Prav tako so bili brezuspešni vsi razbremenjevalni napadi britanskih čet na njihovem levem krilu na področju Mercatale.

Višinska postojanka vzhodno od majhne gorske ceste ki vodi proti Castel Bolognesu, je večkrat menjala gospodarja, vendar jo je moral sovražnik končno opustiti ter se umakati.

Vojaški položaj v kitajskih vodah

Nanking, 10. okt. Kapitan vojne ladje Keco Macušima, predstavnik japonske mornarice v kitajskih vodah, je izjavil pri obisku v Nankingu novinarjem, da zbira Američani velike količine črt, da bi se preko Filipinov izkrcali na kitajski obali. Da bi to preprečili, so zasedli japonski mornariški pošte Fucuo, Fukien in Venčau v pokrajini Čekiang. Hladno je dejal, da ne predstavlja dejstva, da so morali izprazniti Japonci več majhnih otokov na Pacifiku niti katerega polnega japonske strategije, temveč je to morda le japonski aspekt japonske mornarice, da se na področju prilika da bo porušila ameriško ofenzivo. Američani so sicer šteli, da naj bi imeli na prednosti glede vojne morale in kakovosti materiala. Ob koncu je Macušima še enkrat poudaril svojo vero v uspeh kitajske japonskega sodelovanja v Veliki vzhodni Aziji.

Rovarjenje proti generalu Francu

Zeneva, 11. okt. Tako zvana narodna španska unija, organizacija sovjetsko-ruskih emigrantov, je objavila v Parizu, da se bo tamkaj še meseca oktobra vršil kongres unije, ki naj odstavi generala Francu in sestavi novo špansko vlado.

De Gaullova „pot preko razvalin“

Madrid, 11. okt. Severnoameriški dopisniki označujejo De Gaullovo potovanje po mestih v Normandiji kot „pot preko razvalin“. Večji del mesta Rouena je porušen. Od znamenite katedrale je ostalo le še nekaj zidov. Zupan je izjavil, da je izgubilo mesto 4000 prebivalcev. Rouen nima danes niti premoaga niti plina. Še mučnejši bo obisk Le Havra, kjer je uničenega pol mesta. Izmed 170.000 prebivalcev jih je ostalo le še 40.000. Francoska oblastva računajo, da bo približno zimo več milijonov Francozov brez strehe, ker je bilo z letalskimi napadi porušeno nad 15 milijonov hiš.

Belgija po „osvoboditvi“

Berlin 10. okt. »Berne Tagblatt« objavila kot uvodnik brezupno poročilo z Belgije po osvoboditvi. Svetski ist nše »Vesleje je minulo, cvetice so ovele navdušenje je pokleglo. Pričela se je zopet običajna vsakdanost V Belgiji primanjkuje trenutno živl. Od nekod jih bo treba pripeljati.

Toda od kod? V deželni ni zalog, ali pa so v zelo majhnem obsegu. Ker imajo Nemci zaseden vhod v anversko luko, so dobave živil še nadalje zaprte. Ceste in železnice so porušene. Poleg tega primanjkuje lokomotiv in tovornih avtomobilov. Položaj je izredno težak. Stradajoči delavci pa niso dobra in pošastna delovna sila.

Dva govora — dve odločitvi

Bilo je lani 10. oktobra. Pesčica mladih, z vzvišeno mislijo o domovini prežetih ljudi, katerih edino orožje sta bili neoskrnjena slovenska zastava in pesem, se je ustavila pred glavno pošto. Takrat smo sredi zbežane in napol rdeče Ljubljane začeli jasen, odločen in nedvoumen glas, ki nam je govoril, da gre narodu za biti ali ne biti! Takrat smo tudi dobro vedeli, da se mora, hote ali nehoti, vsakdo na slovenski zemlji nujno odločiti za ali proti svojemu narodu. Za njegovo življenje pod zastavo porajajočega se Rupnikovega domobranstva, ali za njegovo smrt pod krvavim praporom Titovih tolp!

Govor Stanka Kocipra je v tistih trenutkih pomenil signal vsem, ki smo stali goloroki in neoboroženi na kalužnih in blatnih ulicah stolnega mesta, da dvignemo svoje pesti in usekamo brez ogledov na levo in desno komunistično zver naravnost v obraz. Bil je to govor odločitve, usodne in življenjsko važne odločitve malega naroda, ki je po svoji mladini in po besedah pionirjev svoje lepše bodočnosti, presegal z vsem, kar je bilo bolnega v preteklosti in se ne glede na to, kaj bo rekel zunanji svet, odločil, da s svojim Rupnikom sprejme ponujeno roko nemškega vojaka in tako ohrani svoji zemlji in vsem poznejšim rodovom življenje. Razklali smo se tistikrat v dva tabora, med katerima ni bilo več pomirjenja. Vsak, komur je bilo mar starih izročil 1500letne zgodovine malega naroda, se je ob tem govoru zavedal, da tudi njega, prav tako kot vse druge, kliče domovina v usodni nujnosti na branik in to takoj in brez pomišljanja.

Leto dni pozneje, na obletnico prvega pohoda slovenske domobranske mladine je isti Kociپر pokazal narodu, da stoji pred drugo, še usodnejšo in še bolj važno odločitvijo kot lani.

Ce se je lansko leto nujno moral vsak Slovenec odločiti za ta ali oni tabor, se mora danes odločiti ne več samo za ali proti domačemu tolovajstvu, marveč za ali proti svetovnemu protiboljševiškemu bloku, ki ga predstavlja Hitlerjeva Nemčija s svojimi armadami, ki že 4. leto za ceno najvišjih žrtve zadržujejo najbolj divji zagon barbarstva vseh časov proti krščanskemu in kulturnemu svetu.

Ob lanskod odločitvi smo imeli v pokrajini in okrog sebe skrivnogo, le na pol znanega notranjega sovražnika v obleki komunistične OF in njenega tolovajstva, ki sta pretla naš mali narod docela uničiti in iztrebiti. Zato tudi ni bila tisti čas vsem onim, ki so želeli, hoteli in delali za ohranitev naroda — odločitev prav nič težavna.

Danes pa se slovenskemu narodu ni več boriti samo z notranjim sovražnikom v harlekinskem oblačilu »Osvobodilne fronte«, marveč se mora nujno pripravljati na še resnejši spopad s svojim zunanjim sovražnikom, ki kot svetovni židovski boljševizem pod tutorstvom Stalinovega patronata obenem s svojimi zapadnimi zavezniki nastopa že tudi proti malemu slovenskemu narodu. S tem tudi odpade neprestano zagotavljanje in napačno poudarjanje nekaterih naših protikomunističnih anglofilov, ki trdijo, da je borba našega naroda čisto ozka, slovenska stvar. Stvarni položaj to trditev sam po sebi zavrača kot smešno. Borba slovenskega naroda nocoj ni več samo borba proti slovenskim komunističnim krivnikom, marveč je borba proti sovjetskim Stalinovim armadam, ki so v tem trenutku pri nas še Titove horde, pa istočasno že nastopajo kot predstraža rdečih sil, katere so navkljub podpisu na teheranskem paketu, navkljub papirnati cunji atlantske kartice, že prestopile jugoslovansko mejo in s pristankom naših večerajšnjih zaveznikov tudi že ograjuje jugoslovansko prestolnico. S tem pa se slovenski narod, hote ali nehoti, že spušta v borbo na svetovnem političnem odru proti vsem zaveznikom Sovjetije, ki jih danes predstavljata londonski borzni špekulanti in washingtonski židovski režiseri.

Mali slovenski narod mora danes nujno storiti še drugo, težavnejšo in bolj trdo odločitev od lanske: mora se docela jasno izjaviti, ali hoče živeti v evropski skupnosti, ali pa hoče še nadalje upati na neke navidezne zapadne zaveznike, ki pa so istočasno zavezniki in najtesnejši prijatelji tistih, ki naš narod že skozi 3 leta nadržno uničujejo in ga hočejo iztrebiti. Mora se odločiti, ali hoče storiti svoj narodni samomor in to danes, ko je za njegovo življenje dalo svojo mladost na tisoče najboljših sinov, ali pa hoče živeti in se boriti neizprosno naprej in to ob pomoči in pod zaščito tistih, ki jih je bil zapadni svet razglasil za svoje sovražnike, ki pa so do danes edini resnično pomagali našemu narodu.

Kajti priznati moramo: brez posega in pomoči Nemčije bi naš narod lani izgubil!

Kaj je torej bolj naravno, da tudi naš narod, kot so storili Srbi, še bolj tesno sklene svoje vezi z Nemčijo in to: s Hitlerjevo Nemčijo, saj mu je ona edini garant za življenje.

Slovenci smo torej v teh trenutkih postavljani pred najusodnejšo odločitev. Zgodovina in poznejši rodovi bi nas tožili umora lastnega naroda, če se ne bi odločili tako, kot nam to velja naša zdrava slovenska pamet brez kakršnih koli čustvenih prilepi.

Po vsem tem, kar se danes v svetu dogaja, kar se je že dogodilo in kar se bo še dogodilo in na kar je naš Rupnik svoj narod opozarjal ne samo letos ampak že leta 1938, nam mora biti jasno, da je pot Nemčije tudi pot našega naroda. Zavezniki so od l. 1941. že tolikokrat ogoljufali mali slovenski narod, da more danes njihovim ljubljani (stari namreč, saj novih niso v zadnjem času več dajali!) verjeti edino še bedak, ali pa tisti, ki je docela zatajil svojo slovensko mater in že špekulira, kako bo z zamorci, mulati in Indijci prebival v tih bari bar...

Zdrava pamet pa nam tudi narekuje, da je ohranitev našega naroda mogoča samo in edino v trdni vseslovenski narodni skupnosti, ki jo danes predstavlja Rupnik s svojim domobranstvom. Izven te skupnosti je

Nadaljevanje na 2. strani

Boji na zapadnem bojišču

Berlin, 11. okt. Na obeh velebojiščih področjih na zapadu severno in južno od Aachna ter na področju med Pont a Moussonom in Luro je vplivalo na bojno delovanje slabo vreme, ki je izredno oteževalo uporabo letalstva. Kljub temu so se na obeh straneh borili z vsemi sredstvi in z nezmanjšano zagrizenostjo in trdoto za vsak meter zemlje.

Severno o Aachna so poizkušali Američani z dovedbo svežih oklopnikov in motoriziranih sil razširiti svoj vdor južno od Gellenkirchna. Napad je bil odbit z velikimi izgubami nasprotnika, pri čemer se je ponovno izkazalo odlično sodelovanje med nemškimi oklopniškimi in pehotnimi oddelki ter topništvom vseh kalibrov.

S protinapadi so Nemci odvzeli Američanom zopet več krajev ter s tem učinkovito preprečili sovražnikovo namero, da bi obklopi mesto Aachen. Tudi južno od Aachna so nemški oddelki v obrambi in protinapadu obdržali svoje postojanke. Ameriški napori, da bi odrezali naprej potisnjene bojišče lok pri Aachnu, so bili ponovno brezuspešni. Glavni delež pri tem uspehu je imela nemška pehota in oklopniški grenadirji, ki so se v boju iz bližine izkazali kot mnogo naimečnejši sovražniki.

Tudi na področju južno od mesta se je opazil izostanek ameriškega letalstva. Si-

cer so poizkušali večeraj oddelki generala Pattona z dovedbo svežih sil razširiti svoj vdor pri Nemenju, ki so ga dosegli dopolnno, so se vendar zrušili vsi njihovi napadi, razen par nepomembnih majhnih vdorov, v obrambnem ognju nemških baterij, v kolikor jih niso preprečili protisunkni nemških pehotnih oddelkov. V teh bojih so uničili nemški oddelki 31 Shermanovih oklopnikov, iz česar je razvidna trdota bojov.

V ostalih odsekih južnega krila so bili omembe vredni boji samo še na področju Gerardmera, kjer so nemški oddelki krvavo razbili več ameriških poizkusov, da bi prodrli proti vzhodu.

Berlin, 11. okt. O bojih južnovzhodno od Breskna je izvedel DNB naknadno, da so se tamkaj Kanadi v noči na torek izkrcali. Na zamegljeni obali južno od Vlissingena se je izkrcalo nekaj kilometrov vzhodno od Breskna več bataljonov Kanadcev, ki jih je dopolnilo ojačil drugi izkrcavalni val kakih 30 do 40 čolnov. Nemške obalne baterije so z obale pri Vlissingenu obstreljevale prevozna vozila in izkrcavališča. Nasproti južnemu robu predmostja so Kanadi močno napadli severno od Maldegema in pri Laurensu. Nemška obramba je razdrobila čete, ki so severno od Maldegema prodrele preko Leopoldovega prekopa.

Vojaški položaj na Balkanu

Berlin, 11. okt. Na bolgarsko-makedonskem obmejnem ozemlju so večeraj bolgarske čete pod sovjetskim poveljstvom večkrat napadle nemške obrambne sile na postojankah ob prelazih. Kljub njihovi številni nadmoči in podpori sovjetskih nizko letalcev se ni uspeli bolgarski oddelki velike izgube in niso mogli nikjer napredovati. Hrabri posadki Zajčarja, ki je več dni odbijala vse osredotočene napade nemških boljševiških oddelkov in ki si je nato izvojevala pot proti zapadu, se je posrečilo večeraj razbiti več sovjetskih obklojevalnih poizkusov in doseči glavino nemških čet. Ob spodnji Moravi se je izjavilo več boljševiških poizkusov prehoda preko reke, čeprav je uporabljal sovražnik težke oklopne. Prav tako so se zrušili z velikimi izgubami ponovni sovjetski poizkusi, da bi razbili nemške postojanke na področju Beograda.

Beograd, 11. okt. Medtem ko je razširila angleška agencija »Exchange« poročilo, da bodo umaknjene bolgarske čete iz Tracie in Makedonije, kakor tudi da izvajajo tam samo še »hitre odmakalne spode.«, podaja agencija Tass dolgo poročilo o izjavah bolgarskega zunanje ministra Stainova, v katerih ni niti besede o kakšni izpraznitvi Stainov, ki je podal svoje izjave zastopnikom tiska je rekel nasprotno, namreč, da bo imela bolgarska vojska v naslednjih tednih vedno pomembnejšo vlogo. Nadalje je polemiziral z ugotovitvami lista »Times«, da ni govora o tem, da bi priznali Bolgarijo kot »sohorca«. Izjavil je, da so z ustanovitvijo skupnega poveljstva s strani Sovjetske zveze praktično priznali Bolgarijo kot sobojniško se silo. Medtem, da je poveljnik 3 ukrajinske armade general Tolbuhin istočasno tudi vrhovni poveljnik bolgarske vojske, je postala bolgarska vojska sobojniška se armada med zavezniški. V ostalem je pohvalil Stainov dogovor, ki ga je sklenil o balkanskem vprašanju s Titovimi zastopniki, in je izrazil upanje, da bo Bolgarija kmalu prejela pogoje premirja, ki jih zavezniški deslej še niso izročili.

Tito čuva proti Turčiji

Berlin 10. okt. Napadom sovjetskega tiska proti Turčiji se pridružuje sedaj tudi Titova postaja s silovitimi izbruhi proti turškemu tisku. Na ostroite zavrača misel, da bi se Turčija lahko udeležila pri organizaciji Balkana in izjavlja da nima Turčija nikakj pravice brigati se za Balkan, ker pač ni balkanski držav Balkan se bo organiziral sam, njegova vprašanja pa Turčije prav nič ne brigajo.

Zatemnitev od 18.30 do 5.30

Izid konference v Dumbarton Oaksu

Berlin, 11. okt. O izidu konference v Dumbarton Oaksu, o kateri so izdali sedaj obširno poročilo, piše »Auslands Informations-Dienst« (AID): »Namen konference je bil ustvariti mednarodni aparat za kolektivne ukrepe za ohranitev bodočega mira. Če bi govorili o drugi izdaji ženevskega Društva narodov, bi to ustanovo omalovaževali. Postopanje v Društvu narodov je bilo enostavno in skoro brez problemov v primerjavi z zelo zapletenim postopanjem, ki so ga postavili v Dumbarton Oaksu za osnovo za svetovno varnost.

Ti predlogi so tako nespametni, da praktično izključujejo vsako preprečitev vojne. Zelo vse organizacije je napačno. Osnovano je na načelu suverene enakopravnosti vseh mirujočih držav, za katere pa so smatrane le one, ki so se udeležile konference v Dumbarton Oaksu. Torej bodo obstajale tudi v bodoče države prvega in drugega razreda, takšne, ki pripadajo varnostnemu klubu v Dumbarton Oaksu, in one, ki so prostovoljno ali prisiljeno ostale izven njega. Na tem načelu je propadlo tudi ženevsko Društvo narodov.

Medtem ko so imeli v ženevski ligi veliki in mali narodi vsaj formalne enake pravice, so napravili med člani lige Dumbarton Oaksa razliko med vesilami in ostalimi državami. K prvim vesilam Velika Britanija, Zedinjene države in Sovjetska zveza, medtem ko zavzemata čungkiška Kitajska in Francija drugo mesto, to se pravi priznani bosta za vesilile le pod pogojem, da spoštujeta voljo treh pravih vesilil. Te države obvladajo takozvani »varnostni svet«, ki je jedro sistema Dumbarton Oaksa, kajti »varnostni svet«, ima izvršno moč. Kakor pravi neki angleški komentar, ima ta svet vrhovno pooblastilo nad svetovnimi oboroženimi silami. Šest manjših držav, ki pripadajo periodično temu »varnostnemu svetu«, ima le dekorativni pomen. Njihova naloga bo, da bodo prikimali, če bodo vedele udarile s pestjo po mizi. Kombinacija med udarci s pestjo vesilil in kimanjem manjših držav je tako zvana svetovna edinstvo oziroma svetovno sodišče, ki je drugi sestavni del organizacije Dumbarton Oaksa.

Najneverjetnejše na vsem načrtu pa je, da lahko te tri vesilile na svojem lastnem območju in interesnem področju delajo, kar se jim ljubi. In to na način, ki ga je liga že v naprej odobrila. Celotno poglavje, ki je označeno kot »delni dogovori«, služi temu namenu. Izrečno je ugotovljeno, da nobena točka te listine ne izključuje obstoja delnih dogovorov. To se pravi z drugimi besedami, če napadejo Zedinjene države

Argentino, če vključijo Velika Britanija in Sovjetska zveza nadaljnji del vzhodne Evrope, potem prizna liga takšna nasilna dejanja kot pravilna, ker so označena kot »delna«, ker ne spadajo v njeno pristojnost. Če bi to napravile velike države, potem liga to samo pozdravlja. Če bi se pa držile kaj takega majhne države, potem bi bile te proglase za kanibale in bi bile zasledovane. Na ta način so objadrali nevarno čer, o kateri je rekel Walter Lippman, da je treba preprečiti, da bi policija nadzirala policaje. Da so to preprečili, je edini resnični uspeh konference v Dumbarton Oaksu. Za tri vesilile je ta konferenca pozitivna, vse ostale države pa so po tem načrtu iz Dumbarton Oaksa le žrtve prevzetosti velikih sil.

Ukazan obisk Churchilla pri Stalinu

Stockholm, 10. okt. Churchill in Edena spremljata na poti v Moskvo maršal Brook in general Ismay. Namestnik angleškega ministra, predsednika Attlee je označil ukazani Churchillov obisk pri Stalinu kot »nadaljevanje razgovorov britanskega ministra, predsednika z Rooseveltom v Quebecu in je dejal, da je prišlo do sestanka »s popolno odobritvijo ameriške vlade, ki jo zastopa pri »razgovorih« v Moskvi njen poslanik Harriman.

Diplomatski dopisnik »Exchange Telegraph« javlja iz Moskve o razgovorih Churchilla s Stalinom in Edena z Molotovom, da upa Churchill, da se bo lahko čim prej vrnil v London, vendar hoče prej vsa vprašanja, ki so na sporedu s sovjetsko vlado, »načelno« rešiti. Prvi cilj je vskladanje vseh operacij, drugi pa proučitev problemov, ki bodo nastali z zasedbo nemških ozemelj. Eden bo z Molotovom proučil poljsko-sovjetske težave, o katerih pravijo v Moskvi, da si Stalin živahno želi rešitve tega »groznega problema«.

Stockholm, 11. okt. Kakor javlja sovjetska poročevalska agencija, je povabil Stalin v tork Churchill in Edena na zajtrk v Kremelj. Zajtrka so se udeležili tudi britanski veleposlanik Clark Kerr, ameriški veleposlanik Harriman in Churchillovi spremljevalci, s sovjetske strani pa Molotov, Višinski, Dekanov in Majski.

Amsterdam, 11. okt. Kakor javlja britanska poročevalska služba iz Ankare, bo potoval ameriški veleposlanik v Moskvi, Harriman, po zaključitvi tamkajšnje konference preko Turčije v Washington. Po možnosti ga bo spremljal tudi ameriški veleposlanik v Ankari Steinhart.

Vse radijske poslušalce opozarjamo na oddajo

„JELENDOLSKIM JUNAKOM V SPOMIN“

ki bo v četrtek 12. oktobra od 20.15 do 21.15.

Boji na Finskem

Berlin, 11. okt. Finski oddelki ki so se podredili boljševikom, so ponovno brezuspešno poizkušali motiti nemške odmakalne premike vzdolž finsko-švedske meje in ob Ledenem morju. Pri tem je prišlo do kratkih, toda silovitih bojev, med katerimi so nemške čete popolnoma uničile več finskih bataljonov. Na skrajnem severu nadaljujejo boljševiki v moči približno 4 divizij s pomočjo velikih oklopniških in bojno letalskih oddelkov velenapad na nemške zaporne postojanke. Nadalje so poizkušali tudi z izkrcanjem na področju Ribiškega polotoka odrezati povratne poti nemškim gorskim četam. V ogorčenih menjajočih se bojih so nemški oddelki krvavo preprečili vse sovjetske napore na skrajnem severnem delu Finske. Nemški lovci in protiletalsko topništvo, je sestrelilo v par urah nič manj kakor 25 sovjetskih letal.

Dva govora — dve odločitvi

Nadaljevanje s 1. strani.

samo in edino komunistem, kateremu nehoti pomagajo pri uničenju našega naroda tudi se vsi tisti ozkosrčni strankarski prenapetosti, ki bi bili za ceno ministrskih cilindrov ali pa komisarjskih čepic pripravljene pakirati v vsakomur, pa če potem ves narod pogine.

Tudi različne ilegalne so smrt našemu narodu, prav tako kot komunistična OF. Rupnik in domobranstvo sta v zadnjem letu že sto in stokrat dokazala, da je mogoče voditi uspešen protikomunistični boj samo na njuni strani.

Dobro namreč vemo, da je vsaka dvojnost akcije smrt vsakega uspeha. Zato naj se vsi tisti, ki mislijo, da bodo v vseh pogledih »plavalni gardah« lahko rešili svoj narod in z njimi rušijo trdno povezane sile našega domobranstva, za uho zapisejo besede svojega vzornika Draže Mihajlovića, ki je tudi njim zaklical:

»Računi zaveznikov — niso računi Jugoslovancev!«

Varšavska tragedija nam je otipljiv dokaz, da vse te »garde« nikdar in nikoli ne bodo uživale zavezniške pomoči, ker London in Washington čisto gotovo ne bosta na ljubo nekaterim, ki hočejo ostati »čisti roki«, tvegala konflikta s Sovjetijo. Če tega nista storila v varšavskem in francoskem primeru, bi v našem to še manj storila!

Za nas Slovence je možno samo dvoje in to je odločitev, ki ji nihče več ne more uiti: ali z Nemčijo za ohranitev in življenje svojega naroda pred mednarodnim židovskim barbarstvom, ali pa s klavirni in naivnimi upi na neko zavezniško pomoč, ki je nikdar in nikoli ne bo — za uničenje svojega naroda.

Zgodovina bo nekoč pisala, kako je slovenska mladina v teh dneh po svojih prvobitnih izbrala pravo pot. Zgodovina se bo morala nekoč, če bo hotela biti iskrena, nujno spominjati tudi obeh govorov našega Kocipra in priznati, da sta bila govorjena ob takih trenutkih, ko je Slo našemu narodu za življenje in smrt in da sta ta govora med najvažnejšimi vse naše borbe za lepšo bodočnost poznejših rodov.

Na treznih in pametnih Slovenceh je sedaj, da spoznajo brez prislukovanj različnim svetovnim zvočnikom glas svoje vesti in store tako, kot je to že storila mladina, ki je brez prigovora sprejela Kociprove besede, saj dobro ve, da te besede narekujejo edino ljubezen do Boga — a naroda — in domovine! —

Zavezniki se zavedajo svojega neuspeha

Berlin, 9. okt. Kakor je razvidno iz izjav ameriškega letalskega častnika Tima Walkerja, ki je prišel v nemško ujetništvo, se zavezniško vrhovno poveljstvo popolnoma zaveda neuspeha svoje ofenzive na zapadu. Častnik je izjavil: »Naše upanje, da se bomo z naglico, s katero smo prekorčili Francijo, približali Porurju, vemo bolj izgineva zaradi fanatičnega nemškega odpora. Zagotovilo naše vlade, da bomo lahko preživeli naslednji božič že doma, kaže, da sedaj ne bo držalo.«

Nemška letalska proizvodnja

Zeneva, 10. okt. Letalski dopisnik »Sunday Chronicle« ugotavlja, da je nemška letalska proizvodnja kljub zavezniškim bombnim napadom višja, kot je bila pred 18 meseci. Udarno moč nemškega letalstva je treba pripisati predvsem vrhovnemu letalskemu letalom. List pravi, da je Nemčija »fantastično razvila« svojo industrijo, ki naj jo čisti pred sovražnim bombardiranjem. Tudi kakovost letal je še nadalje odlična.

Nova vlada v Egiptu

Beograd, 11. okt. Reuterjev posebni dopisnik Haig Nicholson javlja iz Kaira, da so v egiptski prestolnici menja, da bo nova vlada »dobro delala«, ker je sestavljena iz zastopnikov vseh strank, razen valdišitine. Bivši ministri predsednik Nahas paša je zvedel o svoji odločitvi v Aleksandriji. Pravijo, da je označil postopanje kralja Faruka za »protiustavno«. V mnogih krogih so menja, da je prišlo do dokončnega zloma že itak precej rahlih odnosov med krono in Nahas pašo vsled tega, da je zdelal Nahas paša uradne sklepe panarabskega kongresa, ne da bi jih prej predložil kralju.

Solun, 10. okt. Egiptiska poročevalska služba javlja, da je kralj Faruk pristal na novo vlado, v kateri so kot ministri predsednik in notranji minister Ahmed Mahir paša, kot zunanji minister Mahmud Fahmy el Nakrasa paša, kot finančni minister Makram Obeid paša. Ministri so bili že zapriženi.

Komunistična demonstracija v Parizu

Pariz, 11. okt. »Suisse« javlja, da se je vršilo zadnje nedeljo na pokopališču Pere Lachaise množično komunistično zborovanje, ki je trajalo do noči. Preko 150.000 ljudi je korakalo mimo tribune, ki je bila okrašena s sovjetsko zastavo in na kateri so se nahajali komunistični letalski minister Tillon ter komunistična voditelja Marty in Duclos.

Dewey ameriškim Poljakom

Bern, 11. okt. »United Press« javlja, da se je udeležil republikanski predsedniški kandidat Dewey v spremstvu bivšega ameriškega predsednika Herberta Hooverja proslave poljske kolonije, na kateri je imel govor, v katerem je dejal: »Poljska mora postati zopet neodvisen in suveren narod.«

Moskovski petrolejski interesi v Iranu

Stockholm, 10. okt. Po moskovski vesti iz Teherana je izjavil sovjetski komisar Kavtaradze, da se pogaja z iransko vlado o pridobitvi petrolejskih koncesij. S tem nastopa Sovjetska zveza z vso jasnostjo uradno za zahtevo po soudeležbi pri izkoriščanju petrolejskih virov na Bližnjem vzhodu. Ali se bodo Anglija in Zedinjene države sedaj tudi na tem ozemlju umaknile pred Mosko?

Narodni Ljubljani

V petek 13. t. m. ob 1/8. uri bo v stolnici sv. Nikolaja ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman daroval spominsko sv. mašo ob obletnici mučeniške smrti žrtv komunističnega morilskega »proces« v Kočevju in stotine drugih mučnikov, ki so bili umorjeni v noči od 12. na 13. oktober preteklega leta pri Moziju.

Vabimo vsa narodno zavedno Ljubljano, da se spominske sv. maše v čim večjem številu udeležijo in tako počastijo spomin narodnih junakov in mučencev.

Führer vojnim prostovoljcem

Berlin, 10. okt. Führer je odgovoril na poročilo nemškega mladinskega vodje Axmanna, da se je 70 odstotkov mladencev letnika 1928 prostovoljno javilo v vojaško službo, s poslanico, v kateri pravi med drugim: »Spoznanje o nujnosti našega boja preveča današnje nemški narod, predvsem pa njegovo mladino. Ker poznamo neusmiljeno uničevalne načrte naših sovražnikov, postajamo vedno bolj fanatični v tej vojni za Nemčijo, v kateri bomo lahko častno delali in živeli. Plačilo za žrtve našega junaškega mladega pokolenja nam bo prinesla zmaga s ponosno in svobodno bodočnostjo našega naroda in narodnosocialistične Nemčije.

Berlin, 11. okt. Nemški listi pripisujejo Führerjevemu pozivu vojnim prostovoljcem Hitlerjeve mladine velik pomen zaradi velikega števila prostovoljcev in tudi naukov, ki nastajajo iz tega za inozemstvo. »Völkischer Beobachter« navaja angleške časopisne glasove o izjavah nemških vojnih ujetnikov, ki trdno verujejo v nemško zmago in izjavljajo, naši nasprotniki poizkušajo označiti zadržanje nemške mladine pred svetom s kritično »Furor teutonicus«, ki so ga nacisti vzbudili v narodu ter ga močno razplamteli. Nočijo priznati, da so sami vzbudili sveti Furor teutonicus. Nikdar ne bodo razumeli, da so sami vzbudili odločno voljo do boja nemške mladine. In pri tem si domišljajo, da so zelo razgledani. »Deutsche Allgemeine Zeitung« izjavlja, najmlajši letnik za orožje sposobnih mož našega naroda, ki se je že dostikrat izkazal v terorju bombe vojne, se uvršča v za orožje sposobno moštvo naroda, ki je odločen za boj ter s tem ponovno dokazuje nemajhno voljo do zmage.

Ljudske grenadirske divizije

Berlin, 10. okt. Med čete, ki so bile v zadnjih tednih poslani na bojišče in ki so deloma že pomagale presteči angloameriški naval na zapadne meje Nemčije, spadajo tudi ljudske grenadirske divizije. Njih ustanovitev je odredil Reichsführer Himmler v svojstvu poveljnika nadomestne vojske. Može teh divizij so stari povprečno 18 do 20 let ter so temeljito izobraženi.

Te edince so sestavljene do polovice iz mladih, dobro izveščenih vojakov, ki se niso bili v boju, ostali predvsem vodje in častniki pa so izkušeni borci z vzhoda, jug in zapada. Poseben znak ljudskih grenadirskih divizij je ojačanje ognjene sile vsakega poednega borca. Može tako imenovanih »naskakovanih« vodov so oboroženi s posebnim modelom brze strojnice iz leta 1942, vrh tega pa nosijo »vodi za uničevanje oklopnikov« še »oklopniško« pest in »oklopniški strah«.

Nove ljudske grenadirske divizije predstavljajo torej siljano mešanico mladih, se ne izkušnih vojakov, s starimi prekaljenimi borci. Kot zaporni oddelki so prestale svoj ognjeni krst v obrambi letalskega napada na Nizozemsko, nadaljnje divizije pa so v Eiflu in ob Moseli že krvavo odbile številne severnoameriške napade.

Sündermann o splošni ofenzivi zaveznikov

Berlin, 10. okt. Stabsleiter Sündermann je govoril danes zastopnikom inozemskega tiska o pomenu trenutne zavezniške splošne ofenzive. Dejal je, da ni dvoma, da si je postavil sovražnik obsežne operative cilje. Še letos hoče na vsak način končati vojno. Pri tem imajo važen pomen politični razlogi. Rooseveltu gre za volitve, pa tudi Churchill bi iz različnih vzrokov kaj rad hitro zaključil vojno. Sovjetski oblastniki hočejo pospraviti žetev še prej, preden bo svet spoznal, kako napreduje na Balkanu, v Italiji in na Finskem proces boljševizacije. Danes je postalo jasno, da prihaja ogenj boljševiškega svetovnega uničenja ne le od vzhoda, temveč tudi od zapada, predvsem iz Italije in Francije. Zato stojimo pred zgodovinsko odločitvijo. Usoda Nemčije in s tem Evrope je odvisna od tega, da ostane Evropa močna in vzdržljiva. Nikdar se ne bo posrečilo premagati nemških armad.

Slovaška zvestoba veliki Nemčiji

Bratislava, 10. okt. V nedeljo je bila v prisotnosti državnega predsednika dr. Tise svečana zaprižba prvega pehotnega polka slovaškega domobranstva. V armadnem povelju pravi državni predsednik: »Pred vsem ostalim morata stati zvestoba do velikonemške države in njegove vojske, ki služi Slovaški kot zgled v boju za njeno narodno življenje in evropsko kulturo. Nemška zvestoba nam nam obvezuje tudi nas k zvestobi v boju in k junaštvu. V tem duhu in s temi ideali gradimo novo slovaško domobranstvo, da bi očistili deželo pred poplavo boljševiške bestialnosti in zagotovili v njej mir in red.

Sestanek slovaškega parlamenta

Bratislava, 10. okt. Slovaški parlament se bo sestel v petek 13. t. m. na sejo, na kateri bo sprejel več zakonskih osnutkov.

Razveljavljenje Čatloševega poslanskega mandata

Bratislava, 10. okt. Mestni svet je na tajni seji odzvel bivšemu slovaškemu obrambnemu ministru in poslancu Čatlošu poslanski mandat.

Izredna sodišča v Bolgariji

Beograd, 8. okt. Pravosodni minister bolgarske kapitulacije vlade Dimitar Majčev je objavil po radiju zakon o ustanovitvi sodišč, ki bodo obsojila na smrt vse osebe, ki so z dejanji, besedam ali peresom podpirale politiko prejšnje vlade.

S tem zakonom bo prišla večina bolgarskega naroda, ki se je kakorkoli zavezala za osvoboditev bolgarskega ozemlja, pred boljševiška sodišča. Moskovski agentje in krvniki NKVD-ja, ki so prišli s sovjetskimi četami v deželo, so dobili s tem dovoljenje za krvav teroristični režim. Odločat bodo, kdo bo po tem zakonu kaznovan s smrtjo n po zgledu v baltskih državah se bodo pričeli množiti umori ter največji lovi na ljudi.

Obvestila »Prevoda«

Delitev zaseke za november

V četrtek, petek in soboto (12., 13. in 14. oktobra) dobijo potrošniki, stanujoči znotraj ljubljanskega bloka, pri svojem stalnem mesarju zaseke za mesec november.

Mesarji bodo delili zaseke na maščobne odrezke oktobrske osnovne živilske nakaznice (rumenkaste barve, brez pretiskanih črt) z datumi od vključno 4. do 31. oktobra (odrezki od 1. do 3. oktobra so določeni za nakup 0,5 deljca za oktober). Potrošniki z vsemi 27 dnevnimi odrezki za maščobe prejmejo 350 g zaseke, s samo spodobno vrsto odrezkov od 24. do 31. oktobra pa 100 g zaseke.

Zaseke bodo delili mesarji ves dan najpозnejše od pol 9. do 5. ure, in sicer:

V četrtek mesarji z začetnico A—J, v petek K—P in v soboto R—Z.

Zaseko dvignijo mesarji na klavnici na določeni dan ob 6. zjutraj, preostalo zaseko pa vrnejo drugi dan na klavnico od 9.—11. ure. Zaseko, ki bi ostala po delitvi v soboto, vrnejo v ponedeljek ob istem času.

Urejene in nalepljene odrezke predložijo mesarji Prevodu, Gosposka ulica 12/I, sobota št. 10, v ponedeljek, dne 16. oktobra dopoldne.

Delitev zaseke občanom zunaj ljubljanskega bloka bomo objavili pozneje.

Osebe, ki se hranijo v gostinskih obratih, lahko zamenjajo oktobrske maščobne odrezke za posebno gostinsko nakaznico po 25. X. t. l.

Razdeljevanje krompirja

Potrošniki v mestu Ljubljani dobijo vsak 4 kg krompirja na odrezke št. 21, 22, 23 in 24 krompirjeve nakaznice pri naslednjih tvrdkah:

Gospodarska zadruga (Dunajska cesta), Kmetijska družba (Novi trg), I. del. konzumno društvo, Ekonom (Kolodvorska ul.), Gregor (Dunajska c.), Herz (Rožna dolina), Jelačin (Aškerčeva), Konzumno društvo (Vič), Skupna nabavna zadruga (Dunajska), Sindikat trgovcev s sadjem, Marinko (Prisojina), Motoh (Krekov trg), Nabavljalna zadruga železnice, Nabaljanska zadruga drž. uslužbenec, Sever & Co (Gospodarska), Šarabon (Zaloška), Štular (Dunajska, Bežigrad), Mežan (Medvedova), Kačar (Sv. Petra c.), Jurčič (Dunajska), Konzumna zadruga (Medvedova — šiška), Pengov (Karlovska), Pezdin (Gradišče) in Pezdin (Vodovodna).

Red razdeljevanja: 12. X. potrošniki z začetno črko od A do F, 13. X. od G do M, 14. X. od N do S in 16. X. vsi ostali in zamudniki.

Prodajna cena: 4 lire za kg. Zamudniki lahko dvignejo samo še do 14. t. m. italijanski krompir na odrezke 1—20 po 6 lir za kg pri Oven (Hrenova 19) in na stojnicah.

Razdeljevanje krompirja izven zapornega pasu

Potrošnikom, pristojnim v mestno občino, ki stanujejo izven zapornega pasu, bodo delile na mala nakazila za krompir po 30 kg krompirja na osebo naslednje tvrdke: za okraj Brdo: Margon in Kolman (Brdo), za okraj Dravljice: Gospodarska zadruga (Dravljice), za okraj Ježica: Pečnik (Dunajska c.) in za okraj Rudnik: Podobnik (Rudnik 123).

Potrošniki stanujoči na: Cesti dveh cesarjev, C. v zeleni log in Poti na Rakovo Jelšo dobijo krompir pri tvrdki Kmetijski družbi (Novi trg).

Tvrda mora nakazila odvzeti, ker bo z njimi opravičila prodajo krompirja.

Ako bi tvrdki krompirja zmanjkalo, naj takoj sporoči Prevodu, da ga dobi še potrebno količino.

Prodajna cena: 4 lire za kg.

Nakazila za marmelado

Trgovci in zadruge v Ljubljani naj dvignejo pri Prevodu, Novi trg 4/II nakazila za marmelado, potrebno za delitev v oktobru po naslednjem redu: v petek 13. t. m. A do M in v soboto 14. t. m. N do Z. Deliti pričnemo ob 1/8. uri.

Vse razdeljevalce jabolč

opozarjamo, da opraviljo njih prodajo na odrezke mladinske nakaznice in bolniška nakazila, najkasneje do 13. t. m. Odrezki morajo biti nalepljeni in prežigosani. Predložijo naj jih Sindikatu trgovcev s sadjem, s seznamom, kjer mora biti razvidno, koliko odrezkov je predloženih.

Spoznanje Južne Amerike

Lizbona, 10. okt. »Diario Popular« javlja iz Ria de Janeiro, da je imel predsednik Vargas na seji odbora za načrtno gospodarstvo govor, v katerem je dejal: »Ni nam treba natevati ali povečevati nevarnosti, ki nas obdajajo. Slabi narodi, ki so podedovali obsežna in bogata ozemlja, so že po naravi zaželjen plen. Svoje neodvisnosti ne izgube le v vojaško invazijo, temveč tudi, ako prepuste tuji industriji svoje strateško važne rudnike in ako pridejo glavni faktorji narodne obrambe v tuje roke.«

Kakšen je ameriški tisk

Zeneva, 10. okt. »Detroit Free Press«, ki ga označuje »Daily Express« za najprosvetnejši ameriški časopis, objavlja smernice, po katerih se bo moral ravnati ameriški tisk po vojni, ter zahteva: Bogastvo domislekov, čast, junaštvo, odpuščanje umazanij uredniškim in trgovskim postopkom, boj za zaščito pravic in svobodni prebivalstva, nepopustljivost napram približku gospodarskih izkoriščevalcev, politikov in uduženj.

Ta zahteva ameriškega tiska vsebuje stvari, ki so za pošten tisk samo ob sebi umevne. Ker naj bi napravila iz ameriških listov nov in boljši tisk, jih obtožuje s tem posredno breznačrtnost, siromaštva idej, brezčastnosti, podlosti, umazanij postopkov, izdajstva pravic in suženjke odvisnosti od kapitalistov, politikov in uduženj.

Gospodarstvo

Ozadije ameriško-francoskega valutnega sporazuma

Anglo-ameriške čete so od pričetka invazije izdajale na francoskem ozemlju posebne invazijske franke, tiskane v Zedinjenih državah, in sicer brez morebitnega predhodnega sporazuma z de Gaulleom. Naravno je, da se je de Gaulle prizadeval, urediti vprašanje samovoljne tiskanja in izdajanja francoskih bankovcev in je že sredi julija sklenil valutni sporazum z Anglijo, ki naj bi mu sodel enak sporazum z Zedinjenimi državami. Pogajanja z Washingtonom pa so se zavlekla do konca avgusta, in to ne morda zgolj zaradi formalnih pismenk. S podpisom sporazuma v Washingtonu je sedaj to vprašanje urejeno. De Gaulle označuje sklenjeni sporazum kot velik uspeh in kot dokaz dejanskega priznanja njegove vlade. Vrh tega zatrjuje, da se s podpisom sporazuma prične solidna valutna politika v Franciji in je odstranjena nevarnost nekontrolirane inflacije zaradi rastočega obtoka invazijskih frankov.

Po novem sporazumu ima edino de Gaulleova vlada pravico izdajati francoske bankovce. Kakšno pa je pravo ozadije tega sporazuma nam kažejo nekatere podrobnosti, ki jih objavlja »Kölnische Zeitung«. Za presojo sporazuma samega je treba pretehtati materialne posledice, ki bodo nastale iz tega sporazuma, in ceno, ki jo je moral de Gaulle plačati za dejansko priznanje. Tudi belgijska in nizozemska emigrantska vlada sta sklenili valutni sporazum, ki prepušča obema vladama izključno pravico, izdajati bankovce na zasednem ozemlju. V Belgiji in Nizozemski torej zavezniški ne bodo izdajali sami nobenih bankovcev. Formalno dobi z datiranjem novega sporazuma na 6. junij, to je na prvi dan invazije, tudi Francija enako pravico. Zato določa sporazum, da dobi de Gaulle vse 82 milijard frankov v Ameriki tiskanih bankovcev; kar pa je bilo od tega že izdano v Franciji, se de Gaulleovemu odboru prizna kot dotropis v dolarjih in funtih. S to določbo se prevladi na de Gaulle izključna odgovornost za ta invazijski denar, ki je že izdan ali bo še izdan, tako da s' bodo Angliji in Američani pri eventualni valutni katastrofi franka umili roke. Dobropis v dolarjih in funtih za že izdane invazijske bankovce pa je treba presojati skupaj s finančno klavzulo novega sporazuma, ki izrečno priznava načelo povračila za medsebojno vojno pomoč in za vse ameriške dobave po zakonu o zakupu in posojanju od 6. junija t. l. naprej. Ameriške vojne dobave Franciji torej niso zastojni, temveč se za te dobave obremenijo de Gaulleova vlada na dolgarskem računu. Dobropisu v dolarjih za že izdane bankovce sledi torej obremenitev istega dolgarskega računa za izvršene dobave. Pri tem je upoštevati, da Američani dobavljajo zaveznikom po zakonu o zakupu in posojanju vojni material na kredit šele tedaj, če je določena država potrošila ves likvidno premoženje v inozemstvu (zlasti zlat, devize in druge naložbe). Za dobavo vojnega materiala od 6. junija naprej bodo torej Američani v prvi vrsti uporabili dobropis v dolarjih za že izdane invazijske bankovce, potem na bo morala francoska vlada načeti francoski zlati za klad, ki ga zadržujejo Američani in ki se ceni na 14 milijarde dolarjev ali 70 milijard frankov. O priliki svojega obiska v Washingtonu se je de Gaulle zmanj trdil, da bi dosel prosto razpolagalen s francoskim zlatom v Ameriki, da bi tako dobil potrebno kritje za invazijske franke.

Gospodarske vesti

= Ustavljena proizvodnja igrač in sportnih predmetov v Nemčiji. Producerski pooblaščenec za kovinsko blago in sorodne kovinske stroje je izdal naredbo, po kateri se s takojšnjo veljavo ustavi izdelovanje igrač in okrasnih predmetov za božična drevesca. Prav tako se ustavi izdelovanje sportnih predmetov in telovadnega orodja, ne glede na to, iz kakšnih surovin se izdeluje. Naredba izrečno poudarja, da izdelovalna preprova ne velja za sportna oblačila in sportne čevlje.

= Izgube ameriške trgovinske mornarice. Ameriš

Kri junakov mučenikov obvezuje ves narod

Ob obletnici kočevskega „procesa“ in komunističnega množestvenega pokolja v Mozlju

Capuder Gabrijel

Habič Viktor

Kien Vladimir

Končan Marjan

Lisac Ivan

Malovrh France

Marincić Rudolf

Mihelič Franc

Pred enim letom, v noči od 12. na 13. oktober, so dali komunistični strelji v Mozlju Slovencev novo stotino nacionalnih mučencev in junakov iz Grčaric, s Turjaka in od drugod. Med njimi jih je bilo šestnajst, katere so komunisti izbrali za predmet svoje krvave pravne burke, ki so jo vprizorili v Kočevju. Slovenski narod se te dni poglablja v temne septembrske in oktobrskie dni lanskega leta, ko je slovenski komunist v izdajalski povezanosti z badoljevci odkrito pokazal, da je vsa vsebina njegovega »narodnega in osvobodilnega boja proti okupatorju« le načrtna, dosledna in najkrucejša odstranitev Slovencev narodnega, domovinskega in svobodoljubnega prepričanja. Komunisti so tedaj potrdili, da bolj kot kogar koli drugega sovražijo lastnega brata, ki si ne da vzeti svojega človeškega dostojanstva in svojega prepričanja in ki ostaja zvest narodnemu izročilu. Pokazali so svoj pravi obraz, ki je prišel do najbolj resničnega izraza v kočevskem »procesu« in množičnih moritvah v tistih pretresljivih jesenskih dneh.

Slovenski narod se klanja danes z globoko hvaležnostjo spominu šestnajstih junakov kočevskega »procesa« za njih žrtev življenja, ki je bila morda potrebna, kakor je težka in boleča, da je vnesla popolno luč v naše razmere in vzdrnila ves narod v en sam odločen odpor zoper organizirano zlo in nasilje.

Žrtev življenja poveljuje in brani mrtve junake pred vsako lažjo in zlobo. Vsaka beseda v obrambo njih narodne časti bi bila žalitev njih svetlega lika in spomina. Njih poslednja pobožna misel v poslednjem najdragocenejšem in najsvetejšem trenutku življenja je bila vsa posvečena narodu in domovini. Ona je najveličastnejše potrdilo idealov, za katere so živeli, delali in umrli. Narodna oporoka, ki so jo zaupali steni v jetniški celici in živim pričam svojih močnih zadnjih trenutkov življenja, je oporoka brezmejnje ljubezni do naroda in domovine ter neomajne zvestobe prepričanju. Nad kievete njih morilcev se dviga nedotakljiva resnica, da so morali umreti samo zaradi svojega poštenega narodnega prepričanja in močate zvestobe. Kako bden je bil poskus rdečih »sodnikov«, da bi z umorom teh junakov, ki so jih dobili v roke prav s pomočjo lastnega izdajalskega sodelovanja z badoljevci, ubili tudi njih ideale. Pozabili so, da so mučenci čudežno seme, ki rodi tisočeren sad. V tem je tajinstvena moč in globoki smisel mučeniškega žrtvovanja.

Junaki iz Grčaric, s Turjaka in z drugih postaj našega narodnega križevskega pota so se globoko zavedali, da so komunisti uprizorili z njih strašno burko in da so terjali njih žrtev predvsem zato, ker so mislili, z njo doseči doma in pred svetom odvezo za tisoče bratomorov, ki so jih storili, da bi ustoličili svoje nasilje nad našim narodom. Ker so se tudi obtoženci zavedali tega pomena »procesa«, so se spustili v pravdo pred rdečim »sodiščem«, čeprav mu niso priznali niti moralne niti zakonite pristojnosti, da jim sodi. Dobro so vedeli, da jih bivši poklicni sodniki, ki so v splošni moralni in kulturni dekadenci gozda pozabili na svetost prisege in zakona, ne morejo soditi, marveč da jih lahko samo umore. Čeprav so vedeli, da je njih usoda odločena v naprej in da je prav nič ne more spreminiti, so jasno, močito in dostojanstveno zavračali vse očitke, da so tako pred narodom in svetom razgalili izdajstvo »osvobodilcev« in narodno zvestobo izdajalcev.

Kočevski »proces« je bil prvi in doslej poslednji v tem smislu. Pred njim in za njim so komunisti pomorili brez vsakega formalnega postopka tisoče in tisoče Slovencev obeh spolov in vseh starosti. S »procesom« so zaman skušali dati svojim umo-

Dne 18. oktobra 1943 je izšla posebna izdaja komunističnega »Slovenskega poročevalca«, skoro v celoti posvečena enemu največjih zločinov, kar sta jih komunistična partija in njena OF zagrešila v dobi svoje »osvobodilnega« boja. Pod velikim naslovom »21 velezidajalcev pred slovenskim narodnim sodiščem« in podnaslovi: »Okupatorjevi plačanci, špijoni in bratomorci — sojeni, Belo-plava garda popolnoma razgaljena pred očmi slovenskega naroda«, je komunistična partija izdala trajno in obremenjujoče dokument o zločinu, ki ga je pod krinko nekakega »procesa« zagrešila proti šestnajstim narodnim borcev iz Grčaric in s Turjaka.

V obširnem, odvratnih laži in obrekovanj polnem poročilu o tej strahotni komunistični cirkuški predstavi, na kateri je sodeloval kot »predsednik sodišča« bivši sodnik upravnega sodišča v Celju dr. Anton Kržišnik, kot tožilec pa »vojaški tožilec pri izrednem vojaškem sodišču« tov. Stante Jernež, so komunisti dokončno odvrgli svojo krinko in se pokazali kot nekompromisni iztrebljevalci vsega in vseh, ki niso hoteli ali niso mogli sprejeti njihovega stališča, da je treba naš narod iz nesreče, v katero ga je spravil izbruh vojne, pahniti v še večjo nesrečo, v komunistično revolucijo in z njo neizbežno združeno bratomorno državljansko vojno.

Vse poročilo »Slovenskega poročevalca« je bilo eno samo blatenje mučeniških obtožencev in obsojencev. Iz njega sta na najbolj jasn način razvidna ves bes in vsa slepa strast, ki sta vodila komuniste pri njihovem krvavem poslu. »Vsak pošten Slovenec je že v naprej lahko vedel, česa bodo obtožene te žalostne kreature v človeški podobi. Saj so se počasti kot apokaliptični prividi hodili med našim narodom, pred njimi je šla groza, za njimi je ostajala smrt... Vsak naš človek že ve, zakaj so ti ljudje klali naš narod: so to predstavniki in branitelji naše protikomunistične reakcije: samo zato, da bi obdržale oblast nad nami

rom značaj neke oblastvene zakonitosti in se rešiti kajnovskega znamenja. Bolj ko vsi drugi dokazi potrjuje kočevski »proces«, da komunistično početje nikdar ni bilo nikako narodno gibanje, marveč najkrucejše nasilje. Komunisti niso pomorili toliko Slovencev zaradi kakih narodnih grehov, ko vendar narodnostno načelo sami odklanjajo, marveč so morili, da uresničijo svoj nasilni sistem zoper vsakogar, ki se ni uklonil njih »volji in je ostal zvest lastnemu prepričanju. Zato so isto noč kakor šestnajstoroč obsojenih potestili v Mozlju še sedemdeset njihovih soborcev in sotrpnikov, ne da bi jim poskušali v formalni razpravi dokazati kako krivdo.

Najvišja žrtev šestnajstoroč iz »procesa« in vse stotine junaških mučencev, ki so padli danes pred letom dni v Mozlju, obvezuje ves naš narod, da jim ohrani trajen in hvalečen spomin, zlasti pa, da složno in zvesto brani narodne in človečanske ideje, za katere so darovali svoja cvetoča življenja.

Murn Franc

Strniša Marjan

Sinkar Anton

Štepec Jože

Tomažič Drago

Vošner Pavle

Bačnik Marjan

Jesenovec Gabrijel

stare ljudske pijavke, so počenjali ti ljudje vse brezčutne strahote... Med obtoženci so bili še ljudje, ki jih je privedla v bratomorno klanje njihova zločinska narava, njih pohlep po izrabljanju našega preprostega ljudstva... Tako in podobno je označeval »Slovenski poročevalca« žrtve komunistične podivjanosti; tako je skušal omadeževati idealne borce za resnično svobodo našega naroda, tako pred javnostjo oprati komunistični zločin.

Primerna gornjemu izražanju je bila tudi sodba, ki so jo obtoženci pričakovali. Za šestnajst med njimi se je glasila: smrt. Sprejeli so jo mirno, dostojanstveno, kakor je bilo vse njihovo življenje.

Šestnajst smrtnih obsodb, pet obsodb na prisilno delo. Tudi od tistih petih, katerih »milostna« sodba se je glasila na prisilno delo, danes razen enega, ki se mu je posrečilo uiti, ne živi nobeden več. Obsodba na prisilno delo je bila samo krinka zunanje usmiljenosti, ki naj vzbudi vtis »velike pravičnosti« komunističnega »sodišča«. Dejansko so bili že takrat vsi obsojeni na

tako porazna, da je sam njihov poveljnik, omenjeni Poploda, dejal: »Mnogo sem se boril v Črni gori, Dalmaciji, Bosni, vendar tako krvave borbe in takega odpora še nisem videl.«

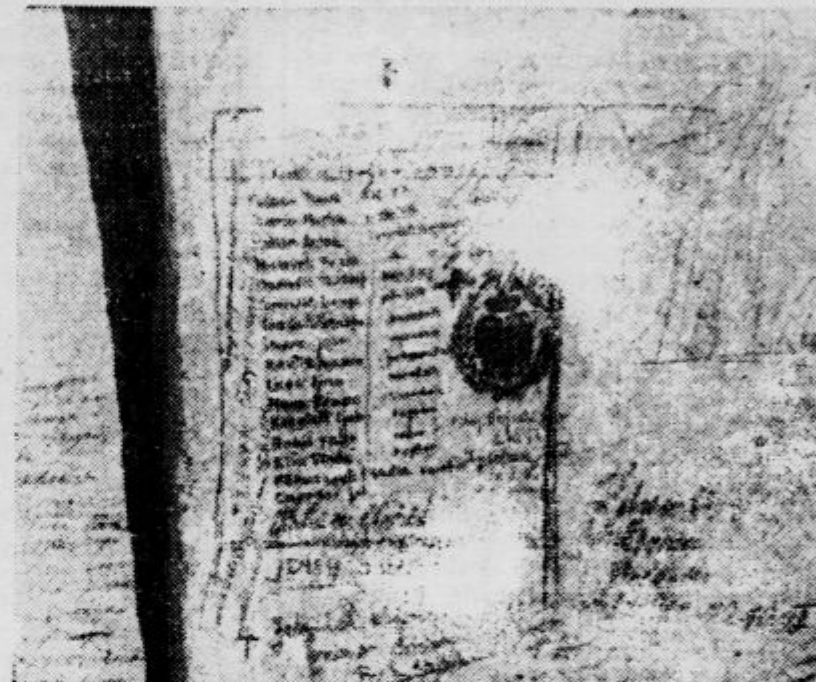
Zato je bilo postopanje komunistov z njimi tudi tako kruto in nečloveško, zato so bili usmrčeni vsi: tisti, ki jih je obsodil kočevski »proces«, in oni, ki so bili pomorenjeni pri Mozlju in drugod brez »procesa«. Komunistično maščevanje je bilo popolno.

Brez hrane in celo brez vode so jih zvezane vodili v Kočevje. Vaščani iz vasi ob potu so jim do neke mere lajšali muke. Kljub komunističnim grožnjam so jim prinašali hrane in vode, da so lahko vzdržali.

Sprejem v Kočevju je bil nezasišan. Komunistična družina, ki se je bila zbrala ob njihovem prihodu, je naravnost tekmovala v posvojanju in zmerjanju. Odnegli so jim na športni prostor. Tam so jim razdelili hrano: nekaj prepečenca, laško konzervo in vodo. Ljudem so hoteli pokazati, kako dobro skrbijo celo za svoje jetnike. Ta skrb pa je bila samo pesek v oči in vaba za tiste na-

Noch heute, nach Jahresfrist, sind an den Wänden der Gottscheer Todeszellen die Unterschriften und die letzten Übermittlungen der Opfer klar zu sehen.

Se danes, po enem letu, so na stenah v kočevskih celicah smrti podpis žrtev in njihova poslednja sporočila.

smrt. Morali so biti, ker parola komunistov, izrečena skozi nešteta usta njih veljakov, se je glasila: »Vse je treba uničiti, niti eden ne sme ostati živ!«

Maščevanje za Grčarice

V petek, 10. septembra preteklega leta, je na svoji postojanki v Grčaricah pri Kočevju po trdovratni borbi podlegla skupina narodnih borcev desetkratni komunistično-badoljevski premoči. Komunisti so pogazili dano častno besedo, da bodo smeli borci svobodno in z orožjem oditi, če ustavijo odpor. Ko so bili enkrat v postojanki, so vse borce razorožili ter jih odpeljali skozi Jelendol in Dolenjo vas v Kočevje. Skoro tridenesna srida borba, ko je pod vodstvom znanega Pera Poplovega grčariško postojanko napadalo več kot 1500 združenih komunistov in badoljcev, je bila za komuniste

tvneže, ki so morda še oklevali. Kasnejši dogodki so kruto demantirali tudi to njihovo gesto.

S športnega prostora so jih odgnali v kočevske zapore: Začela se je doba trpljenja, ki jo je končala šele smrt.

V kočevskih zaporih

V kočevskih zaporih je bilo, preden se je začel sramotni »proces«, natrpanih okrog 200 ujetnikov. Po večini so bili to borci s Turjaka in iz Grčaric, deloma tudi od drugod. Zaporji so bili urejeni le za nekaj desetletnih jetnikov. Zato so bili sedaj grozno prenatrpani. Novo pripeljane jetnike so sploščeta razmestili po posameznih zaporih brez vsakega reda. Po prvem zaslišanju pa so jih že razvrstili po posameznih skupinah: »nevarnejše« in »organizatorje« so oddelili od ostalih jetnikov.

Življenje v celicah je bilo polno muk. Zapore so sprva stražili prisilni mobiliziranci. Čeprav so bili močno ustrahovani in pod stalnim pritiskom in nadzorom politkomisarjev in drugih partijcev, so vendarle vsaj nekoliko poskušali lajšati gorje zaprtih borcev. Toda partiji so kmalu opazili to človeško naklonjenost. Prisilne mobilizirance so kazensko odstranili in jih poslali na prisilno delo, stražo pa so prevzeli sami. Nove straže za jetnike niso imele druge besede od psok in zbadljivk.

Zene iz ribniške doine, ki so že na njih žalostni poti od Grčaric do Kočevja junaškim borcev postregle s kruhom in sadjem, so jim poskušale lajšati glad in gorje tudi sedaj. Parkrat so organizirale pošiljke hrane. Partijski stražarji so seveda hrano vzeli, jetnikom pa niso dali ničesar.

Po izvršenem sortiranju jetnikov se je začelo zasliševanje, ki je značilo pripravo za »proces«. Po vrsti so jih klicali pred zasliševalce. Posebno mnogo dela so si dali komunistični preiskovalni sodniki z zasliševanjem obtožencev kasnejšega »procesa«. Zasliševanja, v katerih se je posebno izkazala Kidričeva žena, so bila prava muka. Vršila so se ob največjih šikanah, cinizmu in sadizmu partijcev.

Zasliševanje po »preiskovalnih sodnikih« se je vleko nekako tri tedne. Značilno je, da so vsakega jetnika spraševali zlasti o njegovem prejšnjem življenju in sedanjem odnosu do komunistične partije in do komunističnega sploš. To je bil nov dokaz za izključno komunistični značaj vse procedure.

Prvi je bil zaslišan iz celice št. 1, ki so jo komunisti smatrali za celico najhujših zločincev, poročnik Marjan Strniša. Zasliševala ga je Kidričeva žena. Za njim je bil pozvan artiljerijski kapetan Pavle Vošnar. Naslednji je bil kapitan Tonček Sinkar, za njim Rudi Marincić. Tako so se nepretrgoma vrstili drug za drugim. Nekateri so bili zaslišani tudi po petkrat. Manj kot trikrat ni bil zaslišan nihče.

Morilski »proces« v kinematografski dvorani

»Zasliševanje« in ostale priprave za »proces« so bile do 9. oktobra končane. Ta dan, na obletnico smrti kralja Aleksandra, so hoteli komunisti uničiti svoje nasprotnike. »Tožilec« Stante Jernež je dejal: »Na obletnico kraljeve smrti bomo iztrebili bele in plave izdajalce.«

Obtožnica je bila vročena obtožbenec na hodniku pred celicami. Hkratu so jim sporočili, da imajo pravico na »zagovornike« ter da jih bodo zagovarjali trije. Še istega dne dopoldne so bili obtoženci klicani pred te tako zvane zagovornike. Spoznali so dva: Briškija Martina in Kocjančiča Borisa, ki pa niti obtožnice nista dobro poznala. »Zagovorniki« so na hitro zaslišali obtožence ter jih vprašali, kako se nameravajo zagovarjati... Nihče od obtožencev ni vedel, da se bo »proces« začel že isti dan.

Ob tri četrt na sedem zvečer je prišel pred celico oddelek komunistov. S seboj so imeli vrvi in brzostrelke. Ena in dvajset obtožencev so poklicali iz celic, jih povezali z jermen in vrvmi ter jih odgnali iz sodnih zaporov na trg, kjer jih je že pričakovala sfanatizirana komunistična pešica. Sprejela jih je s kričanjem in posvajanjem. »Smrt izdajalcem, smrt belim in plavi gardi, smrt farjem!« je bilo še najbolj milo od vsega. Obtožence so odpeljali preko trga v kino-dvorano, ki je bila takrat še prazna. Namestili so jih v klopi, za njimi pa so se posedli stražarji z brzostrelkami v rokah.

Nadaljevanje na 4. strani

Slike kočevskih žrtev

Prinašamo slike 14 izmed onih 16 borcev, ki so bili v kočevskem »procesu« obsojeni na smrt in naslednji dan zvečer v Mozlju ustreljeni. Za dva (Konečnik Ljubomir in Milovanovič Mladen) fotografij ni na razpolago. Bačnik Marjan in Jesenovec Gabrijel, katerih sliko tudi objavljamo, pri »procesu« samem sicer nista bila obsojena na smrt, a sta bila kasneje tudi umorjena.

Tam, kjer so prebili svoje zadnje dni V celicah smrti v nekdanjih kočevskih zaporih

Vlak soparna od Ribnice proti Kočevju. Širok pas gozda na obeh straneh proge je izsekan. Levo in desno štrle izmed kamenja od dežja in zlitanih skal štiri posekanih dreves, po kraških vrtačah in kadunjah pa se prepleta bodljikasto grmičje.

Ljubljana, glavni kolodvor, se šali sopotnik, ko se ustavimo na kočevski postaji, ki je prav tako porušena, kakor so vse ostale. Počasi se odpravimo v mesto. Na mnogih hišah je videti ob glavnih vratih napise družbe »Emona«. Nedelja je, še dobro uro manjka do poldneva, a na cesti ni videti žive duše. Vse je tiho, kakor izumrlo. Le pred domobransko vojašnico se pogovarja nekaj mladeničev v uniformi. Čim bolj se bližamo središču mesta, tem bolj so vidni sledovi lanskih borb. Šipa na oknih je prava redkost. Okna so zadelana z deskami. Topovski izstrelki so napravili v stene kar nova okna in vrata, ki so le zasilno zabita. Nekaj hiš je popolnoma porušeni, hiši ob mostu nasproti cerkve je odneslo vogal. Po vseh stenah je nešteto vrtin, ki so jih napravile vsičenke. Tabla, ki na znanja, da je v hiši zobozdravnik, je preključena kot rešeto.

Središče najhujših borb je bil grad, ki so ga obstrlevali iz neposredne bližine tudi s topovi. Omet je ves odkrušen, v masivnih stenah je nešteto globokih luknj. Okenski okvirji so izdrti ali zažgani. Skozi okna gornjega nadstropja vidiš nebo. Se prav posebno je trpel zadnji del gradu. Ogenj ga je uničil skoraj do tal, ostale so le še celice, v katerih so bili lansko jesen zaprti ujetniki iz Grčaric, s Turjaka in od drugod.

Glavna vrata so zaprta. Skozi stranaka pridemo na veliko dvorišče. Ob steni stoji badoljevski topovi, s katerimi so lani obstrlevali branilce gradu. Priči lanskih žalostnih septembrskih in oktobrskih dni, ki

sta bili semi zaprti v grajskih ječah, razlagata tedanje razmere. Grad je bil takrat še cel. Ob vodovodu sredi dvorišča so se ujetniki s početka umivali, dokler se ni zamašil. Zjutraj so tu včasih lahko telovadili pod vodstvom Milka Marinciča. Ob severni steni so se sončili in se snajžili neljubih pritliklin zaporov — uši. Kmalu pa so jim dostop na dvorišče prepovedali ter so morali biti noč in dan v celicah.

Po obokanem hodniku na levi strani so vodili ujetnike k zaslišavanju in prvo nadstropje. V zadnjem krilu se na desni odpirajo močna lesena vrata na hodnik pred celicami. Dva ali trije stražarji so se stalno sprehajali po hodniku. Na levo se odpira sesterstvo vrat, šestoro celic, od katerih je zadnja temnica. V prvi in tretji celici so bili zaprti častniki in duhovniki kot »najnevarnejši elementi«. Celice so bile kmalu tako prenatrpane, da so morali ujetniki ležati kar drug na drugem.

V zadnji celici so ujetniki zbili iz desek preprost križ in ga pribili na steno. Spočetka so smeli ujetniki na odhiti na dvorišče, tudi na stranišče so lahko hodili, pozneje pa ne več, in so jim kar v celice prinesli posode, iz katerih se je razceplala nesnaga po tleh. Ujetniki so bili tedaj že srečni, če so smeli pometati hodnik, da so se vsaj malo razgibali. Ob 11. in ob 17. so jim prinesli kosilo in večerjo. Hrana je bila popolnoma nezadostna, da so se kmalu pričeli mnogi ujetniki opotekati od slabosti.

Preko dvorišča za gradom so vodili žrtve v smrt skupino za skupino. Od tu so klicali še zadnji pretresljivi Zbogom onim, ki so še ostali. Za vsako skupino so preživeli opravili spominsko pobožnost. Najprej je spregovoril častnik, za njim duhovnik, nato so molili za pokoj umorjenec.

Na močnih vratih je zarojljav zapah. Prav tako grozotno je rožljav kakor v onih

nočeh lanskega leta, ko so odpirali celice in pomensko klicali žrtve, ki so jih nato zvezane odvažali proti Mozlju in tam postrelili. Majhna je prva celica, vendar je bilo v njej zaprtih preko 30 častnikov in duhovnikov. Še stoji na sredi dolga ozka klop kot tedaj. Ni bilo nobene mize, niti pogorov, ne slannjač. Stene so še sedaj popisane s podpisli in sporočili žrtev, ki so bile v tej celici. Na levi strani tik ob vratih so podpisli vseh žrtev kočevskega »procesa« Pri vsakem imenu so sotrpini pripisali datum njegove usmrtnice. Tesno postane človeku okoli srca in hladen srh ga spreleti po hrbtu, ko prebira vse te pretresljive napise drugega za drugim. Kratki in stvarni so, pa vendar polni tragike in herojstva. S kakšnimi občutki so ujetniki pisali svoja imena, koliko tragedije vsebuje slednje sporočilo svojcem, napisano tik pred smrtjo!

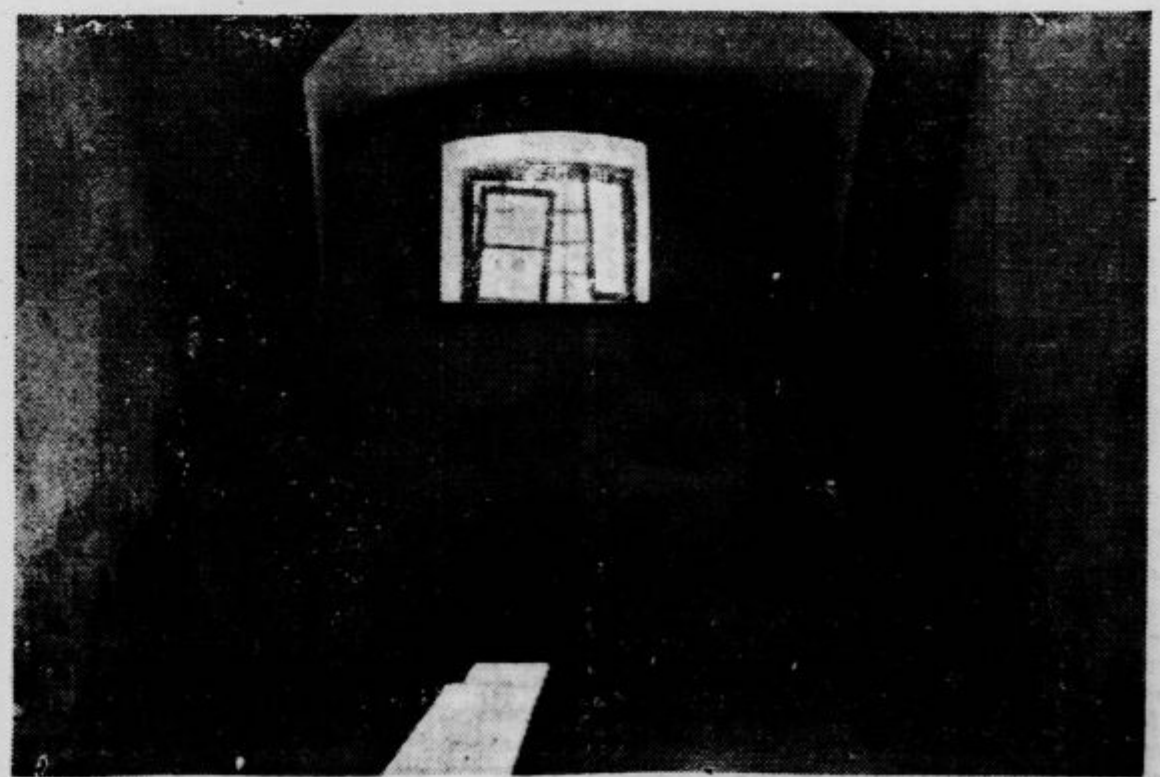
»Moja mila žena in sinko, zapuščam vas...« je eden od napisov, ki jih beres z mrazom v srcu in stisnjanim glom. »Zdravite ženo in otroka, naj izvedo, da sem ubit,« je prihodnji napis. Pa zopet: »Mnogo ljubim i grli ženo i sinka — još Vaš Ilja.« Spet neki napis se glasi: »Moja ljuba mamica, atek in sestrica, zapuščam vas. Zadnji pozdrav od vaše hčerke! Zakaj komaj 20 let moram vas zapustiti! Zbogom — Pepca.« V eni izmed celic so zapisali verze: »Svet igračišče, je človek igrača, usoda igralka je, ki ga obrača.« Zamišljen in pretresen zapušča človek vse te celice, ki skrivajo v sebi toliko trpljenja, toliko odpovedi, toliko junaškega samozatajevanja.

Dobrih petdeset metrov od gradu oddaljen je kočevski kino. Ob decembrskih bojih je bil delno porušen, danes je zopet popravljen. Tu se je začel 9. oktobra lanskega leta zloglasni »proces«. Še so v dvorani prav tiste klopi kakor pred letom dni. Prva klop je bila prazna, v drugi so bili »obtoženci«, v tretji straže. Dvorana je bila razsvetljena z reflektorji, proces so filmali in fotografirali... Spomini, ki obhajajo človeka v tej žalostni dvorani, so prav tako grenki, kakor so bili oni v celicah.

Ustavimo se še v dvorani nekdanjega Sokolskega doma. Kamor se ozreš, vidiš napise, ki kličejo slavo sedaj Titu, sedaj zopet centralnemu komiteju komunistične partije, pa AVNOJu, komunistični partiji, zaveznikom, NOVu, POJu in tako dalje in tako dalje. Balkon je ves poslikan z napisi in raznimi figurami. V sredi je narisana kot simbol stisnjena pest, komunistični pozdrav. Na desni strani so znani Prešernovi verzi, a po komunistično falzificirani:

... tja bomo našli pot, kjer sinovi
stipro voljo vezo in postavljajo...«

Die Todeszelle im Gottscheer Gefängnisse, der letzte Aufenthaltsort der von den Komunisten zum Tode verurteilten Offiziere und Priester

Celica smrti v kočevskih zaporih — V njej so bili zaprti predvsem od komunistov na smrt obsojeni oficirji in duhovniki

Ob obletnici kočevskega »procesa«

Nadaljevanje s 3. strani

Dvorana, v kateri so komunisti uprizarili svojo strahotno maščevalno igrjo, je bila za to priliko posebno prirejena. Vse je bilo odeto v rdečo draperijo. Ozadje odra, na katerem je stala dolga miza, pregrnjena s rdečim blagom, je bilo zaščiteno s krvavo-barvnim zastorom, sredi katerega je visela zastava z rdečo zvezdo ter velikim emblemom OF. Na mizi sami so bile štiri močne luči, ena med njimi reflektor, naperjen na obtožence. Na desni strani odra spodaj je bila pripravljena miza za žolice, na levi za zagovornike. V desnem kotu so bili poleg tega nameščeni še filmski operater, fotograf in risarji...

Dvorana se je pričela polniti. V prostoru, kjer iščejo ljudje ceno zabavo — v kinu — se je zbralo nekaj sto ljudi, raznih oddelancev in odpisancev, terencev in povabilnih prič. Zelo številno so bile zastopane predvsem ženske.

Nekako ob pol osmih se je »proces«, ki je trajal dve noči, prvič brez premora devet ur, drugič pa petnajst ur, pričel. Pri glavnem vohodu je vstopil »sodni zbor« na čelu s »predsednikom« Kržišnikom, ki je nosil s seboj debelo aktovko. Ob njihovem prihodu je morala dvorana vstati. Kržišnik in njegovi tovariši so dvignili pesti ter pozdravili: »Smrt fašizmu!«, nakar je dvorana odgovorila: »Svobodo, narodu!«

S povzdignjenim glasom je Kržišnik otvoril »proces«: »Začnemo veleizdajniški proces...« Tožilec Stante, ki je dobil besedo takoj po otvoritvi razprave, je očital obtožencem najpogostejše zločine, ki jih nikdar niso zagrešili. Svoj govor je končal z ugotovitvijo, da sede na zatožni klopi sami »narodni izdajalci« in z njimi »vsa slovenska reakcija«.

Zagovor obtožencev je bil dostojanstven, kakor je bilo dostojanstveno vse njihovo ponašanje. Orožniški poročnik Marjan Strniša se je zagovarjal s častniškim ponosom in z mirnim glasom ovrgel vse točke obtožbe. Podobno je podal svoj zagovor Vošner. Orožniški narednik Milovanović je dejal: »Toliko časa sem bil brez kruha, nisem mogel zaslužiti niti toliko, da bi si nabavil najpotrebnejše. Vse zmožnosti in svojo službo ter vse premoženje sem žrtvoval za slovenski narod, bratski Slovenci pa me zdaj sodijo kot zločince. Pomnite pa, da je izvrševanje službe bilo vedno častno, nikakrta krivda ali zločinost.« Stanko Not, poročnik, je s pričami dokazal, da ni ničesar zakrivil. Ponosno in dostojanstveno so ovrgli vse očitke in obtožbe tudi trije duhovniki: Anton Šinkar, France Malovrh in Jaka Mavec. Enako je ovrgel vse očitke tudi Rudi Marinčič, katerega je posebno poskušal obremeniti najeti badoljevski agent Deonci. (Deonci so kasneje komunisti sami likvidirali, da ne bi mogel kdaj kje povedati, kako je takrat v Kočevju pričal). Ivan Lisac je kot rudarski rojak vedel, kaj je trpljenje in kje trpinovo mesto. Ovrgel je vse očitke, ki so ga hoteli prikazati kot izdajalca. Ničesar tudi niso mogli dokazati Konečniku in Končanu. Tomažič je povedal, da je bil spočetka med komunisti, ker jim je verjel. Ko pa je spoznal njih pravo lice, je šel drugo, pravo pot. Kien je enako kot drugi zavrnili vse očitke in obtožbe. Glavna krivda Jožeta Štepeca je bila, da je »dezertiral« od komunistov. Enaka krivda je bremenila Marna. Franc Mihelič je podal izreden zagovor. Gabrijel Capuder je dokazal, da pokret, kateremu je pripadal, ni bil bratormorilen. Viktor Habič je mirno ugovarjal, da je vsa obtožba zlagana. Jerman in Bačnik sta bila kriva samo v tem, da sta bila člana protikomunističnih skupin. Tudi Jesenovci se je zagovarjal jasno in odločno.

Kakor jim je bilo naročeno, tako so zagovorniki opravili svoj posel. Bili so kratki in formalni. Njih zagovor je bil itak samo komedija. Sodba je bila določena že davno pred procesom.

»Izrekamo obsodbo, da so obsojeni na smrt...«

»Sodni zbor« se je umaknil k posvetovanju. Terenci in terenke so vsi okrog obtožencev, jih zmerjali in zasramovali. To so bile najstrašnejše ure njih mučenja.

Obtoženci so čakali na smrtno obsodbo od štirih jutraj do enajstih dopoldne. Med dolgotrajnim »posvetovanjem« je eden izmed branilcev cinično ugovaril: »Vidite, kako dolgo in vestno se sodniki posvetujejo, da ne bi komu storili krivice...«

Ob enajstih se je morilski sodni zbor vrnil. Pred rdečo zaveso je spregovoril gornje besede »predsednik« Kržišnik. Imenoval je razen Mavca, Bačnika, Jermana, Not in

Jesenovca vse ostale. Šestnajst »vleizdajalcev« je bilo obsojenih na smrt!

STENISA MARJAN — VOŠNER
PAVLE — MILOVANOVIC MLADEN — ŠINKAR ANTON — MALOVRH FRANCE — MARINČIČ RUDOLF — LISAC IVAN — KONEČNIK LJUBOMIR — KONČAN MARJAN — TOMAZIČ DRAGO — KIEN VLADIMIR — ŠTEPEC JOZE — MURN FRANC — MIHELIC FRANC — CAPUDER GABRIJEL — HABIC VIKTOR.

Ostali so bili obsojeni na prisilno delo, a kasneje od raznih priložnostih kljub opustitvi od smrtne obsodbe na kočevskem »procesu« vendarle pomorjeni. Tako spuštuje komunistična »justica« svoja lastna dognanja!

Vsi obsojenci so sprejeli smrtno obsodbo z junaštvom in dostojanstvenim mirom. Tomažič je izjavil, da mu ni težko umreti za domovino in narodno misel. Marinčič, ves čas junak, je izjavil, da bo slovenski narod dognal in branil resnico tega »procesa« in ocenil vrednost dela in žrtve vseh obsojencev.

Tudi dvorana je sprejela smrtno obsodbo z grobno tišino. Za igralce in režiserje komedije je bil to gotovo mučen občutek. V dušah gledalcev se je morda zgnil preostali trohec človečnosti in vesti. Pretresel jih je dostojanstven sprejem obsodbe, ki so ga videli pri obsojenih mučencih, zavedli so se morda, da so od tega trenutka dalje zaznamovani s krvjo slovenskih narodnih junakov in mučnikov.

V celici smrti

Bratje v smrti so bili nato odvedeni nazaj v zapore. V celici št. 1 — celici smrti, so nato pričakovali izvršitve zločinske obsodbe. V popolnem bratstvu so jim potekale poslednje ure.

Takoj, ko so jih pripeljali nazaj v celico, so zapeli junaško pesem. Pesem se je nato oglašala iz celice št. 1 vse do časa, ko so jih drugi večer po obsodi odpeljali v smrt. Ta zadnji dan, 12. oktobra 1943, sta maševala kaplana Šinkar in Malovrh. Vsi obsojenci so prejeli obhajilo. Nato se je zopet oglašala pesem.

V mladih srcih ni bilo strahu. V mrak turobne jeseni je plala pesem, ki je pozivala k resnici in življenju. Obtoževala je mrak in nasilje.

12. oktobra so na steno celice obsojenci naslikali grb, napisali svoja imena in vse skupaj črno okvirili. Še danes se nahaja v celici št. 1 v kočevskih sodnih zaporih to poslednje slovo junaških mučencev slovenskega naroda.

Istega dne zvečer ob pol sedmih so morilci potrkali na vrata celice smrti. Obsojence so pozvali na hodnik. Pobrli so jim prstane in druge dragocenosti, ki so jih dotlej še obdržali. Eden izmed komunistov je še v tem trenutku bruhnil v žrtve očitke izdajalstva. Tomažič ga je zavrnil: »Vi ste izdajalci, vi ste streljali na nas v družbi z badoljevskimi častniki!« Vmes je posegel Vošner: »Stisni zobe, junaki molčijo, kadar umirajo!«

Pot na morišče

Po celicah je zadrževali. Od celice do celice so se posiljavljali obsojenci. »Z Bogom, fantje! Pogum! Na svidenje! Bodite junaki!«

Na dvorišču je stal pripravljen badoljevski oklopni avtomobil. Obsojenci so vstopali. Avtomobil se je premaknil. In zopet se je v mrzloti bližajoče zime oglašala pesem. Avtomobil je drvel skozi ulice. Krenil je proti Mozlju...

Čez uro ali kaj se je vrnil. Začel je naglati nove mučenike, ki so, ne da bi bili sojeni, to noč poleg onih šestnajstih darovali svoja življenja na oltar domovine in njene lepše bodočnosti.

Sto junakov je to krvavo noč pogoltnil nenasični rdeči moloh pri Mozlju...

Knjižna tombola

Ker bomo pričeli nepreklicno 15. t. m. z žrebanjem, zato prosimo vse one, ki smo jim dostavili tombolske tablice, posebno šole, da jih vrnejo do 14. t. m. do 12. ure v pisarno v Gradišču 4 (Zimska pomoč — tombola). Vse nevrnjene tablice bomo smatrali za odkupljene.

Dobitiki bibliofilske tombole so zapadli. Do 14. t. m. pa bomo še izdajali brezplačno Šaljevo pesnitev kupcem bibliofilskih tombolskih tablic. Pohitite z dviganjem!

jalkami in vinjetami, pesnik na je dostavljal ob koncu še štiri strani opomb

2. Zbirka slovenskih narodnih pesmi

Dosedanjim žepnim izdajam slovenskih narodnih pesmi, kakor so Gionarijeve »Stare žalostne« in istega sestavilca dve zbirki z naslovom »Slovenska pesmarica«, se je zdaj pridružila zbirka z naslovom »Slovenske narodne pesmi«. Sestavilalec knjižnice ni označil, ilustrirala sta jo Marjan Tršar in Janez Garbaj, založila pa knjigovodnica Herman Zupan v Ljubljani — Moste. Kartirana knjižnica šteje 128 strani formata 8x12 in obsega malone 60 pesmi. Med njimi je nekaj umetnih, ki pa so ponaredele (sem sodi tudi Zupančičeva »Zabučale gore«). Poseben dodatek prinaša vojaško-domobranske pesmi in sicer poleg himne »Naprej za stavo slave« sedem znanih koračnic, kakor so »Mladi vojaki«, »Tam za turškim grčem« »Oj ta vojaški bobeni«, »Legionari, domobranci.« »Oj Doberdob, oj Doberdob« Samo zbirko začne pesem »Slovenec sem« nato pa se vrste pozdravne, razpoloženske, ljubavne, stanovske in druge narodne popevke katerih napravi se živo ubujajo v duhu ko listamo po knjigi, saj je malone sleherno slisal vsak izmed nas peti v družbi takrat ko se je naša pesem še veselo razlegala povsod kjer so se zbirali slovenski ljudje k delu ali počitku. Pesem »En starček je živel« je natsvojena v dveh različicah: gorenjski in dolenski. Narodne pesmi potekajo večidel iz osrednjega slovenskega ozemlja, obodne pokrajine so zastopane bolj pičo. Sestavljalcu odnosno založniku je očitno šlo predvsem za to, da dobi naš človek v tej žepni knjižnici samo najbolj znane in pevsko posebno priljubljene popevke. V tem pogledu je bila izbira, zlasti po delu, ki ga je opravil dr. Gionar »Slovenska pesmarica«, dokaj lahka, vendar pa, kakor sleherna

Kronika

* Nad 5 ton robljencev so nabrali v toku letošnjega poletja občani naseja. Oberkapel pri Linzu. Nemški listi beležijo to storitev z zadoščenjem posebno zategadelj, ker so bili med nabirali sami kmečki prebivalci.

* Poštnice pošiljke za nemške vojake na Finskem so se doslej redno sprejemale in po možnosti dostavljale naslovnikom. Za naprej se smejo nemškim vojakom na finskem ozemlju pošiljati samo do 20 gramov težke pošiljke. Pošiljke, ki presegajo to težo, se bodo vrnele odpošiljateljem.

* Prvo nemško šolo v Mandžukuu so otvorili pred kratkim v prestolnici te države Hsingkingu.

* Pomanjkanje v Franciji. Iz Kölna poročajo, da dobi mestna plinarna v Parizu na dan 20 vagonov premoga za proizvodnjo plina. 20 vagonov premoga za pariško plinarno pa ne zadošča niti za 10 minut plina za splošno uporabo. Tudi pariška elektrarna deluje v zelo omejenem obsegu in prav tako ni od nikoder obljubljenih živil. Industrijsko mesto Lyon je upalo, da bo prejelo večje pošiljke žita iz Amerike, toda žita ni od nikoder. Prav tako primanjkuje povsod zelenjava.

* Draginja v Bolgariji. Preko Beograda poročajo, da so v Bolgariji nastale neurejene razmere na trgu za življenjske potrebščine. Posebno židje so se vrgli z vso vne mo na črnoborzijske posle, tako da se dobe v Sofiji, Plovdivu, Varni, Burgusu, Stari Zagori, v Trnovu in Rusah potrebna živila le po zelo visokih cenah. Kilogram masla, ki je veljal prej 500 do 600 levov, stane sedaj dva do trikrat toliko. Prav tako so se znatno zvišale cene za mleko, meso, žitne izdelke in zelenjavo.

Iz Ljubljane

Objavljanje protiletalskega alarma

Uprava policije objavlja: Zaradi pomanjkanja električne energije je možno, da v poedinah primerih posamezne električne sirene, ki naznanjajo protiletalski alarm, ne bodo mogle delovati.

V takih primerih bodo v bodoče organi policijskega zbora v dotičnih mestnih predelih oznanjali protiletalski alarm z ročnimi sirenam, ki so nameščene na motornih kolesih.

* * *

u— Sveta maša za viškimi žrtvami komunizma. V četrtek 12. t. m. ob pol 8. uri se bo darovala v cerkvi sv. Antona na Viču spominška sv. maša ob obletnici mučeniške smrti narodnih junakov Rudija Marinčiča in njegovih 15 tovarišev z Viča. Sodelujoči prijatelji in znanci bodo z udeležbo potrdili zvestobo njih idealom.

u— II. javni simfonični koncert »Radia Ljubljane«, ki ga bo izvajal pomnoženi Radijski orkester pod vodstvom dr. g. Antona Trsta, bo v ponedeljek 16. t. m. ob 19 v veliki uniojski dvorani. Obsegal bo naslednji spored: Mozart: Mali nočni koncert; Chopin: Prvi veliki koncert za klavir in orkester v e-molu, op. 11; Škerjanc: »Maženka«, koreografska glasbena pesnitev po noveli Ivana Cankarja; R. Strauss: »Don Juane«, glasbena pesnitev na besedilo Nikolaja Lenaua, op. 20. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

u— Vodnikova pratika za leto 1945. izide tekom meseca novembra z Zupančičevim romanom »Pod križem« kot redno letno izdajanje Vodnikove družbe. Tudi letošnja Pratika bo — kakor vse njene prednice — pisana in bogata po vsebini in opremi. Veljate se brž v Vodnikovo družbo!

u— V glasbeni šoli operne pevke prof. Jarmile Lily Gerbičeve prične pouk dne 16. oktobra. Poučuje se solopetje, klavir, deklamacija, teorija in harmonija, od prvih začetkov do popolne izobrazbe. Vpisovanje in tozadevna pojavnost dne 12., 13. in 14. oktobra dopoldne od 11. do 12. ure in popoldne od 15. do 17. ure v Cevljarski ulici št. 1-II.

? Ste se prehladili in bi radi takoj ozdraveli? Lahko vam pomagamo. — ! Nimate volnene obleke? Tudi brez nje boste dobro izhajali!

u— Zahvala Slovenskega Rdečega križa. Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani je darovalo Slovenskemu Rdečemu križu 300 lir za paket vojnemu ujetniku. Prisrčna hvala!

u— V zahvalo za plemeniti trud in pomoč g. dr. Majcena pokojnemu Viktorju Bogataju, daruje soproga pokojnika 250 lir za potrebe Rdečega križa.

»zbira subjektivna, t. i. ko da bi to ali ono lahko pomešali, ne najdemo na takih popevki, ki so zelo znane in priljubljene

Posebnost te knjižice, ki jo je napisala Hrovatova tiskarna so ilustracije dveh mladih slikarjev, po Balantčevem »Sonetnem venci« znamenita Marjana Tršarja in Janeza Garbajsa. Vse pesmi so opremljene z risbo in večina njih je zdela v »službi obritih«, t. i. da se njih ne vsiljujejo ampak v njih, kar pomeni kar prijetno dikešno. Tudi v ilustrativni strani je knjižica zanimiv polav. Kurjevan t. i. je en za ali dva, morda pa vsakomur enako čtivo. Knjižica »Slovenske narodne pesmi« bo pomagala v marsikdo, ki si prebudi podobnih zbirki ne pabavi, a čuti potrebo takega venci in domačih popevki.

NAKUPITE SE
NA ROMANE

DK

DOBRE KNJIGE

Darujte za Društvo slepih!

u— Višji trgovski tečaj sprejema slušatelje (ice) z višjo predizobrazbo (dovršeni redni Enoletni trgovski tečaj ali višji razredi srednje šole oz. dovršena srednja ali strokovna šola). Pričetek pouka 12. oktobra. Prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska 15.

u— Prometna ovira. Iz vrst voznikov smo prejeli prošnjo, naj bi merodajni na prehodu iz Muzejske v Puccinijevo ulico dali odstraniti kostanj, ki stoji skoro na sredi ulice. S tem bi bilo zelo ustrezno vsem, ki imajo tod opravka, še posebno pa onim, ki vozijo od konca Puccinijeve v Muzejsko ulico. Kostanj ni tako velik in debel, da bi delal škodo okrasu drevedora in bi ga tam lahko pogrešali, prišel bi pa tudi prav za drva ob sedanjem pomanjkanju goriva. Za prvotni in neoviran prehod v tej ulici bodo hvalježi vsi, ki se morajo sedaj tako pazljivo umikati drevesu, da ne pride do nesreče.

u— Seznam najdenih predmetov, prijavljenih upravi policije v mesecu septembru: šop petih ključev v rjavem usjenem etuiju na zaponko, majhna rjavkasta denarnica iz usnja z malo vsoto denarja, moške modre karistare hlače, rjavo nalivno pero znamke »Capitole«, očala z rdečimi košenilnimi nauhalniki, moška krom žepna ura znamke »Mivrem« s fosfornimi arabiskimi številkami, najdena v letu 1943, mala črna denarnica na zaponko z vsebino enega ročnika in ustnim rdečilom, dva Wertheim ključa od stanovanj na železnem obročku, moška rjava usnjena denarnica z vsebino 50 lir in 20 dinarski kovanc, majhen popravljen otroški čevljiček, srebrna ovratna verižica z ovalnim obeskom s sliko Matere božje, skoro nov črn ženski dežnik. Uprava policije nam je poslala tudi seznam 73 izgubljenih predmetov, prijavljenih v mesecu septembru. Pošteni najditelji naj jih, če tega še niso storili, izroče upravi policije, da tisti, ki so jih izgubili, ne bodo imeli preveč škode, nepotrebnih stroškov in opravkov.

u— Formicort pastile za dezinfekcijo ust in grla dobiti v lekarnah.

u— Nesreče. Francu Skubetu, 39-letnemu delavcu iz Ljubljane, je eksplodirala karbidna svetilka, pri čemer je dobil poškodbe po obrazu in očeh. 63-letna žena inženirja Uršičeva Adolfinja iz Ljubljane je padla po stopnicah in se poškodovala na glavi. Berto Čertaličev, 32-letno ženo tapetnika iz Ljubljane, je neznan pri ugriznil v levo nogo. 35-letni čevljar Glavič Janez iz Ljubljane je padel s kolesa in se potkolil po glavi. Bredo Krašovec, 4-letno hčerko železničarja iz Ljubljane, je na Cevljarski cesti podrl avto in ji prizadel poškodbe po životu. Ponesrečenec so nudili zdravniško pomoč v splošni bolnišnici.

u— Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Domobranska cesta 15, za Enoletni trgovski tečaj in Višji trgovski tečaj dnevno. Pričetek pouka 12. oktobra. Prospekt na razpolago. — Ravnateljstvo.

u— Vse diake in diakinje opozarjamo, da se vsi vpisovanje v korepetitorij in instrukcije vseh predmetov za vse razrede do 15. oktobra. Specijalne instrukcije, Kongresni trg 2/II.

u— Večerni trgovski tečaj — središče mesta — pri Trgovskem učnem zavodu. Kongresni trg 2/II, prične s poukom 16. oktobra (knjižgovodstvo, korespondenca, trg, računstvo, stenografija, jeziki, stroještvo). Izbra predmetov no želji. Vpisovanje dnevno, tudi zvečer. Zahtevajte prospekt, Ravnateljstvo.

Iz Novega mesta

Mrčes se je letos pojavil zelo pozno — zaradi hladne pomladi, ki je ovirala razvoj. V vročem poletju pa se je začel hitro množiti in so postale zlasti muhe zelo nadležne, posebno še, ker ni bilo dobrih muholovcev. Zgodnja jesen je začela mrčes neusmiljeno trebiti. Tudi komarjev letos ni bilo mnogo, da ne govorimo o rjavem hrošču, ki bi moral letos nastopiti, a ga mnogi še videli niso.

Mačji zarod se spet množi. Deževno in hladno vreme je prisililo miši in podgane, da so se zopet zatele k človeškim bivaščem, kjer so na toplem in na suhem ter se v kletah ali v shrambah dobi kaj za pod

zob. Ljudje preganjajo golazen s pastmi, ker se je šele zadnji čas pojavil mladi mačji naraščaj, ki pa tudi že uspešno pomaga preganjati nadležne miši.

Beleznica

KOLEDAR

Četrtek, 12. oktobra: Maksimilijan. DANAŠNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Vizija na jezeru.
Kino Sloga: Zakaj lažeš, Elizabeta?
Kino Union: Njen prvi doživljaj.
DEZURNE LEKARNE
Danes: Dr. Piccoli, Dunajska cesta št. 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Četrtek, 12. oktobra, ob 18: Kar hočete. Red Četrtek.
Petek, 13. oktobra: Zaprti.

Shakespeareva komedija: »Kar hočete« ima za snov zapletljaj na osnovi zamenjave oseb. Dejanje se godi v Iliriji, na dvoru grofa Orsina in grofice Olivije. Ljubezna zgodba iz zapletljajev renesančnega okusa, vsebuje posebno markantne komične tipe. Igrali bodo: Drenovec, Nakerst, V. Sirkbink, Kovič, Bitenc, Miklavc, Peček, Jan, Gregorin, Gorinšek, Sever, Lipah, Verdorin, Raztresen, Saričeva, Razbergerjeva in Svetelova. Režiser: prof. O. Šest. Scena: inž. arh. Franz. Kostumi: D. Kačarjeva. Scenska glasba: H. Svetel.

Abonentni bodo imeli kot naslednjo redno abonentsko predstavo Linhartovo komedijo: »MATICEK SE ZENI«, ki jo bodo izvajali člani Dramskega studia s sodelovanjem nekaterih dramskih članov. Za abonente bo ta predstava, ki jih bo seznanila z mladim igralškim naraščanjem, vsakogar zanimiva in bo pomenila v nizu ostalih iger prijetno izpremembo.

OPERA

Četrtek, 12. oktobra, ob 18: Faust. Izven. Cene od 60 L navzdol.
Petek, 13. oktobra: Zaprti.

Ch. Gounod: »FAUST«. Opera v petih dejanjih. Po Goetheju napisala J. Barbier in M. Carré. Osebe: Faust-Cuden; Mefistopopov; Margareta-Vidalijeva; Valentin, njen brat-Janko; Marta, njena sosedica-Golobova; Siebel, študent-Bukovčeva; Wagner-Dolničar. Valburgina noč: Solo plešajo: Bravničarjeva, Japljeva, Remskarjeva, Kurbos, Pogacar, Bracarjeva in Zelenikova. Sodeluje ves baletni zbor. — Godji se v začetku 16. stoletja. — Dirigent: D. Zebra. Režiser: C. Debevec. Koreograf: inž. P. Golovin. Scena: inž. Franz.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje RADIO LJUBLJANA

ČETRTEK, 12. OKTOBRA

7.—7.10: Poročila v nemščini. 7.10—7.50: Jutranji pozdrav. Vmes od 7.30 do 7.40 poročila v slovensčini. 7.50—9: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Jutranji koncert. 9.—9.10: Poročila v nemščini. 12. do 12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovensčini, napoved sporeda. 12.45—14: Salonski orkester vodi A. Dermelj. 14.—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Od dveh do treh — glasben meh. 17.—17.15: Poročila v nemščini in slovensčini. 17.15—18: Zakaj, čemu, kako? 18.—18.45: Operetni napravi. 18.45—19: Narodopisno predavanje — dr. Vilfan Sergij: Mejna znamenja. 19.—9.30: Koncert vojaške godbe vodi Paul Prager. 19.30—19.45: Poročila v slovensčini. 19.45 do 20: Aktualno predavanje (prenos). 20. do 20.15: Poročila v nemščini. 20.15 do 21.15: Jelenoškim junakom v spomin. 21.15—22: Narodni napravi — Radijski orkester vodi D. M. Šijanec. 22.—22.15: Poročila v nemščini. Napoved sporeda. 22.15—23: Malo kramljanja, malo plesanja — Plesni orkester vodi Dušan Prevorsek. 23.—24: Prenos osrednjega nemškega sporeda.

Križanka št. 73

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
		15						16					
17	18		19					20					21
22	23		24					25					26
27	28							29					30
31								32					
34								35					
38								39					
43								44					
								45					
								46					
								47					
								48					
								49					
								50					
51								52					

Besede pomagajo:

Vodoravno: 1. mesto v Srbiji, 9. kemična prvina, 15. večji kraj ob Soči, 16. obmetavati s snegom, 17. kratkica za neznančev ime, 19. slovenski pesnik, 20. pletena posoda, 21. sredi okna, 22. vas pri Domžalah, 24. srb.

Eisenhowrov načrt

Martin Schwabe objavlja v graški »Tagespost« dopis iz Kölna, ki nosi datum 5. oktobra in pravi:

Nenadoma so se pojavili letaki, ki jih niso prejeli Američani in Angličani iz letal ter nimajo več nemškega besedila. Namesto tega čitamo oklice v ruskem, poljskem, srbskem, češkem in francoskem jeziku. Letaki pozivajo tuje delavce v Nemčiji, naj se upro proti Nemcem ter okličejo revolucijo. Kakor Britanci v Italiji, Franciji in Belgiji mirno gledajo muke in smrt desetstotice ljudi, ker se nečejo vmešavati v notranje razmere osvobojenih, dežel, prav tako bi radi sedaj v Nemčiji sprožili krvavi pokol ter bi za ta posel nahujskali izpuščene ujetje boljševike ter milijone tujerodnih delavcev. Medtem ko so Sovjeti pripeljali v Rumunijo, Bolgarijo in na Finsko svoj dobro organizirani aparat, ki likvidira njihove nasprotnike po seznamih in kartotekah, tako prepuščajo Angličani in Američani pomor narolnega prebivalstva rdeči množici. V Italiji obvladujejo ulice protifašistični elementi. V Franciji tekmujejo med seboj strahovalne skupine rdečih in belih majk, v Belgiji pa gospodari »bela armada«, ki odstrani vsakogar, ki si je obetal od nemške zmage boljše bodočnost. Vsi ti so prav za prav v službi Angličanov, ki gleda dogodke s prekrizanimi rokami.

V Nemčiji ni nobenega pojava, ki bi se dal vzporediti z rdečo drhaljo v ostalih deželah. Marksizem je kot politični čin, telj odstranjen, njegova ideologija pa nadomeščena z boljšo, ki je odpravila socialna nesoglasja. Teroristične atake, sestavljene iz Nemcev, ki bi bila napredna proti Nemcem, ni mogoče osloviti. Tudi če bi odprli jetnišnice in koncentracijske taborišča, kakor so to storili Angličani, kaj, ko so prišli v zasedene dežele, bi takšni izpuščeni elementi angleški vojski ne zadoščali za skrčenje nemškega prebivalstva na način kakor si ga želijo. Zato stremiti za tem, da bi približno 12 milijonov inozemskih delavcev v Nemčiji naščuvali proti nemškemu civilnemu prebivalstvu ter bi z njih pomočjo opustošili nemško domovino, katero bi nato okupacijske oblasti lahko prevzele v upravo. Mnogi v Nemčiji zaposleni inozemci, ki so prišli prostovoljno v Nemčijo, cenijo nemško tovarstvo in nemški red ter vidijo v Hitlerju delavskega voditelja Evrope. Njim nasproti pa stoji milijoni sovjetskih vojnih ujetnikov, po veliki večini Azijci, pripadniki najprimitivnejših plemen ter nasitni s prahinstinkti njihovih ras. Vsi ti so nasprotniki tuji lastnini in tuji ženam! K temu velja priložiti še na milijone vzhodnih delavcev, med katerimi so poleg dobrih in marljivih elementov tudi takšni, ki so podvrženi zločinski instinktom. Poleg vseh teh so tu še vojni ujetniki vseh narodnosti, ki so sovražniki Nemčiji in ki bi ji radi dali okusiti zmagoslavje svoje svobode. Če bi vse te elemente osvobodili, bi lahko nastala čez noč iz njih armada, katere vojni cilj bi bila pomor in plenitev.

Angličani to dobro vedo. Vedo tudi dobro, kakšno nevarnost bi pomenile takšne uporniške skupine za vso srednjo in zapadno Evropo. Zaradi tega morajo, če čutijo v sebi vsaj trdno odgovornost, kakršno je Nemčija stihila leta dolgo izpričevala nasproti Evropi, storiti vse, kar je v njih moči, da se izognejo razmeram, ki lahko prekose strahote tridesetletne vojne. To so tembolj dolžni, ker se v svoji propagandi razglajajo za zmagovalce ter je njihov tisk napolnjen od razmotiranih, kako bi bilo najbolje preurediti Nemčijo in zapadne evropske države. Resnico o angleški odgovornosti nasproti Evropi pa nam pokazuje letaki, ki jih v teh dneh lahko najdemo na vseh cestnih vogalih. Ti letaki so sestavljeni v jeziku, ki se v ničemer ne

loči od komunistične propagande ter spet kažejo na najnižje instinkte tistih, ki so jim namenjeni.

Dejstva, da je nemški narod strnjeno protikomunističen, niti ne upoštevajo. Tudi v nemški sredini naj bi postali jedro rdečih partizanskih krdeč, ki bi jih radi izpustili proti nam. Pozivajo jih torej, naj ustavijo delo, naj odrečejo pokorščino in naj razbijejo stroje. Jutri bi hotel Eisenhower te ljudi nagraviti za gospodarje nad Nemci. V njegovem imenu naj bi ti elementi pobili vse neukrotljive Nemce ter prešli za to nagrado v obliki nemške lastnine in nemških žena. To je pravi obraz Angležev in Američanov, ki se jaso po-kaže vsakomur potem, ko mu je strgal masko njihove civilizacije in njihovega krščanstva. V treh deželah se takšna praksa že vrši, v popolnosti pa naj bi se po-

hower te ljudi nagraviti za gospodarje nad Nemci. V njegovem imenu naj bi ti elementi pobili vse neukrotljive Nemce ter prešli za to nagrado v obliki nemške lastnine in nemških žena. To je pravi obraz Angležev in Američanov, ki se jaso po-kaže vsakomur potem, ko mu je strgal masko njihove civilizacije in njihovega krščanstva. V treh deželah se takšna praksa že vrši, v popolnosti pa naj bi se po-

kazala šele v Nemčiji. Medtem ko gledajo ti ljudje, kaj se godi s civilnim prebivalstvom v drugih deželah, se njihovi rabelski hlapci utapljajo v krvi. Dobro je, da nemško ljudstvo ne stvari vidi v treh primerih še ob pravem času. S tem bo podvojil odpor na svojih mejah, obenem pa bo tudi spoznal, kako mora ravnati z inozemci, ki bi hoteli v Nemčiji stopiti v službo sovražnikov.

Močnih možeh

»Močni mož«, sportni zvezdnik kot vzor modernega junaka, je deležen danes vsakako več občudovalcev nego pesnik ali mislec. To primitivno občudovanje navezuje neposredno na stare čase: tudi stari vek je častil (čeprav z višjeje stališča) svoje olimpijske zmagovalce, svoje atlete in junake.

pripovedke, legende in epopeje so proslavljale nezmisljive borbe.

Spomnimo se samo na »Iliado« ali »Eneido«. Kako je bilo v tem pogledu v srednjem veku, je razvidno že iz nestetih ljudskih in umetnih pripovednih pesnitev, od »Nibelungove« do »Rolandov« in »Kalevala«. Zlasti če je šlo za odlične osebnosti, so legende in pripovedke slavile dokaze njihove telesne moči. Tako so pripovedovali čudežne stvari o telesni moči rimskih cesarjev Maksimina in Komoda ali o saskem kralju Avgustu Močnem in maršalu Morcu Saskem.

Iz antike poznamo zlasti atleta Mlona iz Krotona, ki ga ni mogel nihče za las premakniti, če se je nekak postavil, in ki mu niti najmočnejši možje niso mogli razkleniti prstov, ki so mu obliji granatno jabolko — pa tako narehlo, da jabolka ni strl. Z volom na ramah je pretekel 600 peditole stadij. O drugih silah starega veka nam poroča Plinij. Tako si je mogel neki Salvi, če si je navezal po en stot na vsako roko in nogo, naprtiti se tovor štirih stotov in prenesti vse skupaj po stopniščah navzgor. Ne vemo, da li je Plinij te podatke poizvedel iz zanesljivega vira, vemo pa, da bi bil

Verhaert, eden najmočnejših atletov našega časa.

sposoben, naložiti si na hrbet tovor 2300 funtov, ne da bi ga preveč težil.

Preizkušnje moči, o katerih nam pripovedujejo starejša poročila, pa n'jmo s sportnimi dejavnostmi seveda nič preveč opravka. Sporočilo: so nam jih kot nekaj občudovanja vrednega in zabavnega. Tako poročajo o Lousu de Boufflersu, ki je živel okrog 1534. čudovite stvari. Če se je postavil z nogo k nogi, ga ni mogel nihče premakniti: niti za korak naprej ali nazaj. Z lahkoto je zlomil s samimi rokami najmočnejše podkve in kovance, dvignil je velikega konja in ga nosil na svojih ramenih naokrog, v polni viteški opremi je skočil na konja, ne da bi se ga dotaknil ali uporabljal streme.

Na razdaljo sto korakov je v teku posekal tudi najhitrejšega španskega dirkalnega konja.

Podoben silak je bil njegov rojak, francoski major Barsbas, ki je živel v 17. stol. Če je sedel na konju in sklenil nogo, je žival: zlomil rebra. Nekeč je prišel v neko kovačnico, da bi mu mojster obdelal kos železa. Ko se je kovač za trenutek odvrnil, je Barsbas dvignil nakoval in ga skril pod svoj plašč. Kovač je spet vstopil in se ni mogel nadičiti, kam neki je izginilo več stotov težko nakoval. Se večje pa je postalo njegovo začudenje, ko se je Barsbas zasmeljal in postavil nakoval kakor igračko spet na svoje mesto.

Joachim von Schlapelow se je moral nekeč na povelje svojega gospoda, bramborkega zbornega kneza Johanna Georga, metati z nekim drugim, prav tako velikim in močnim možem. Nasprotnika je Joachim v trenutku vrgl na tla, potem ga je dvignil in hotel zagnati skozi okno, česar mu pa niso dovolili. Pač pa mu je zborni knez dovolil, naj si iz njegove kleti odnese toliko vina, kolikor bi ga mogel enkrat nesti. Schlapelow si tega ni dal dvakrat reči in kmalu se je pojavil z dvema polnima sodoma pod pazduhami, a z vsako roko je nesel še po enega. S hitrimi koraki se je ta Krpan odstranil s svojim plenom, knez pa se je oglasil za njim: »Schlapelow, tokrat naj ti bo, toda v svojo klet te tako kmalu ne pošljem več!»

O nekem meklenburškem plemiču iz znamenite rodbine Lützw, ki je živel ob začetku 18. stol., pripovedujejo, da

je metal tolarije s tolikšno silo v hre-

stova debela, da so v njih obtičali in jih nihče ni mogel brez orodja potegniti ven.

Seveda je med svojimi presti tudi manjše kovance zviljal kakor pločevino. Njegovo moč je podedovala njegova hči. To je občutil neki krepki stotnik, ki ji je malo prevsiljivo dvoril, pa ga je prišla za vratnik in ga držala z vodoravno stegneno roko toliko časa v zraku, da jo je začel mlo prosi, naj ga izpusti.

O podobnih dejanjih kakor o Boufflersu in Barsbasu poročajo tudi o pruskem generalu Favratu. Ko mu je nekeč konj zbežal, mu je glavo za grivo potegnil kvčsko, toda s takšno močjo, da se je žival zlomil tlak. Drugič je dvignil nekega konja z jezdecem vred. V orožarni v Gdanskju je videl top, ki ga je bil dotle mogel dvigniti samo Avgust Močni. Favrat je isto storil brez vsakega truda. Z isto lahkoto je zviljal med prsti kovance ali podkve ali cnašte sklode — kakor da so iz papirja.

Čudaka je zgodba angleškega dragonskega častnika Johna Petra Molaina, imenovanega »lomilec železa«, ki so ga na potovanju okoli Francije po krivem osumili vohunstva in vtačnili v Bastillo. Ravnali so z njim takoj slabo, da je iz protesta s samim svojimi rokami raztrgal dvoje težkih, z železom obitih vrat z debelimi zapahji in močmi ključavnici. To seveda ni šlo brez ropota. Poveljnik Bastille je prihitel s paznik in celo četo birčev ter vojakov, da bi ukrotili jetnika. Molain se je samo zasmeljal in si dal mirno roke in noge okovati v verige. Pr t em je imel na poveljnika majhen govor, v katerem mu je naznanil, da bo razdeljal ves stolp, v katerega ga zapri, če ne bodo prijaznejše postopali z njim. Zjaj je bila vrsta na njegovih ječnic, da so se mu smejali. Toda že čez eno uro jih je minila vsaka volja do smeha. Molain se je osvobodil verig in je začel z njihovo pomočjo razbiti zidove.

Kamenite kvadre, ki bi jih ne premaknila trojica mož, je vlekel iz stolpa, ki se je tako stresal, da so začeli v istem stolpu z prti jetniki klicati na pomoč, ker so se bali, da se bo nad njimi sesul. Tedaj je prišel sam poveljnik in hladnokrvnega bemeža za božjo voljo prošil, naj preneha z

Kazni za kršitev draginskih predpisov

Protidraginski odtok uprave policije v Ljubljani je izrekel naslednje kazni zaradi prekršitve protidraginskih predpisov v času od 1. do 30. septembra:

zaradi neoznačbe cen in prodaje vina ter drugega blaga po neodobrenih in pretiranih cenah:

Smole Angela, poslovođnica, Na Korošci 5, 500 lir globe in zaplemba 274 zavitoč popra; Gruden Marija, trgovka, Skofljica 11, prijavljena okr. glav. v Ljubljani; Poganič Ana, trgovka, Pod Trancio 1, 200 lir globe; Imeri Ismael, branjevec, Aljaževa 19, 500 lir; Mahnič Zofija, modistka, Zaloška c. 22, 200 lir globe; Zakrajšek Egon, tapetnik, Ulica 3, maja 4, prijavljen drž. tožilstvu; Avsec Franciška, prekupevalka, Dolenska c. 12, pr. drž. tožilstvu; Sterle Danica, gospodinja, Izanska c. 223, 500 lir globe; Premr Franc, trgovca, Malgačeva 10, 500 lir; Koriška Franja, trgovka, Vrtača št. 3, 500 lir; Klopčič Marija, gospodinja, Celovška c. 43, 200 lir; Maire Henri, trgovca, Prešernova 9, 1000 lir; Mizerit Deziderij, poslovođa, Gosposvetska c. 1, 1000 lir; Flašer Ana, trg. pomočnica, Vrtača št. 3, 500 lir; Ramadanović Ramadan, slašičar, Aljaževa 19, 1000 lir; Bostelev Pavla, gospodinja, Hradskega c. 36, 500 lir; Bizjak Marija, trgovka, Celovška c. 71, posvarjena; Sajovic Slavka, trgovka, Stari trg 5, 2000 lir globe; Radovan Rudolf, tanetnik, Mestni trg št. 13, 2000 lir; Gartner Mihael, trgovca, Ob Ljubljani 31, 500 lir; Hren Franciška, gostilničarka, Verd št. 8, prijavljena okr. glav. vstvu v Ljubljani; Lombard Ana, gostilničarka,

Vodnikova 65, 500 lir globe; Medušič Marija, gostilničarka, Trnovski pristan 4, 1500 lir; Šušteršič, posestnik, Sp. Hrušica 10, prijavljen okr. glav. v Ljubljani; Zajec Milovan, optik in urar, Gledališka 16, 2000 lir globe; Zupančič Franja, posestnica, Zavogelje št. 4, 200 lir; Kumeš Ana, gostilničarka, Notranje gorice; Kovečar Franc, gostilničar, Vrhnika, Švabičeva 20; Dolenc Franciška, gostilničarka, Vrhnika, Cankarjev trg 3; Kotjor Olga, gostilničarka, Stara cesta 8; Brencič Cilka, gostilničarka, Vrhnika, Stara cesta 44; Lenaršič Marija, gostilničarka, Log št. 19 — prijavljen okr. glav. v Ljubljani; Rozman Franc, gostilničar, Sv. Petra cesta 85, 100 lir globe; Zein Anica, trgovka, Mestni trg 20, 1000 lir; Primožič Tone, gostilničar, Cesta VIII, 6, posvarjen; Hajnala Džemal, snažilca čevljev, Pred Skofljo 15, 1000 lir globe; Kurtović Bečir, snažilca čevljev, Pred Skofljo 15, 500 lir; Simčič Franc, snažilca čevljev, Linhartova 14, 100 lir; Bratko Jakob, snažilca čevljev, Cesta 800 let Ljubljane št. 14, 100 lir; Predalič Stanko, trgovec, Kongresni trg 4, 50.— lir; Golobč Alojzij, izvoščak, Izanska c. 18, 100.— lir; Ljubi Matija, izvoščak, Hrenova 27, 100.— lir; Gregorič Marija, branjevec, Strelška ul. 10, 100.— lir; Soklič Ana, trgovka, Pred Skofljo 12, 1.000.— lir; Oset Joško, trgovec, Dunajska c. 1, 1.000.— lir; Ložič Milenko, gostilničar, Gledališka ul. 2, 2.000.— lir; Kavčič Fani, gostilničarka, Celovška c. 180, 1.000.— lir; Letnik Franc, štilca obutve, Vel. Čolnarska 10, 200.— lir; Logar Anton, grafik, Sv. Petra c. 38, 200.— lir; Rajšič Stevan, trgovec, Prijateljeva 8, 200.— lir; Grdodelnik Karolina, branjevec, Dunajska c. posvarjena; Premr Franc, trgovec, Ciril-Metodova 97, 500.— lir globe in zaplemba 16 kg hrusk; Milaš Mehmed, slašičar, Selenburgova 1, 1.000.— lir; Lapuh Gustav, dimn. mojster, Glinška ul. 3a, 250.— lir; Kušar Ciril, dimn. mojster, Cesta v Koseze, 250.— lir; Šetina Rajko, dimn. mojster, Stranska pot 15, 250.— lir; Petelinšek Rudolf, dimn. mojster, C. v Mestni log 9, 250.— lir; Ribič Ivan, dimn. mojster, Strelška ul. 24, 250.— lir; Križanič Jože, dimn. mojster, Stari trg 2/III, 250.— lir; Bizjak Ferdinand, dimn. poslovođa, Jegličeva 29, 250.— lir; Spitzer Ivan, dimn. poslovođa, Emonska 2, 250.— lir; Bizjak Henrik, dimn. poslovođa, Šmartnška št. 6, 250.— lir; Rogel Vaclav, dimn. mojster, Sv. Petra c. 7, 300.— lir; Rogel Peter, dimn. mojster, Verovškova 21, 300.— lir; Krasevec Stanko, dimn. posov., Pred Konjušnico 2, 300.— lir; Ljupk Janko, dimn. mojster, Irska c. 12, 300.— lir; Verhovca Franc, Cesta VII/16, dimn. mojster, 500.— lir; Jaklin Ivan, dimn. poslov., Celovška 78, 500.— lir; Bažič Edvard, dimn. mojster, Krakovska ul. 43, 500.— lir; Klančar Ivan, dimn. mojster, Koroščeva 12, 750.— lir; Udovič Andrej, dimn. mojster, Krakovska ulica 9, 750.— lir; Kerne Rihard, dimn. mojster, Idrijska št. 9, 750.— lir; Tomič Franc, gostilničar, Rimska c. 4, 5.000.— lir; Robič Franjo, gostilničar, Dunajska c. 8, 2.000.— lir.

zaradi nedovoljene prodaje kruha,

nedovoljene posesti moke, soli in drugega blaga:

Korelec Marija, lastn. mlekarne, Kongresni trg 15, 500.— lir globe; Pusovnik Franciška, prodajalka, Sv. Petra 46, 500.— lir; Zorko Franc, pek. mojster, Celovška c. 68, 1.000.— lir in zaplemba 864 krušnih hlebčkov; Stramšak Ciril, invalid, Dev. Mar. v Polju 193, prijavljen drž. tožilstvu.

zaradi tihočapstva z mesom, prodaje na črni borzi in postrežbe gostom ob prepovedanih dneh:

Seniča Alojzij, gostilničar, Gosposvetska c. št. 16, 1.000.— globe; Andolšek Ana, gostilničarka, Dunajska c. 13, 1.000.— lir; Müller Viktor, zasebnik, Mestni trg 17, 2.000.— lir,

SPORT

Celovski Kac-Rapid v Ljubljani

Hermes v prvi mednarodni tekmi letošnje sezone

Pred tremi tedni je gostovalo Hermesa, vo nogometno moštvo v Celovcu proti KAC-Rapidu ter po lepi igri dosegel častni izid. Kljub porazu 1 : 3 je koroški tisk pohvalil ljubljanske nogometaše ter izrazil željo, da bi zastopnike ljubljanskega nogometa še večkrat rad videl pri delu.

V nedeljo pride KAC-Rapid v Ljubljano. Hermežani so se za to srečanje dobro pripravili. Da bodo čim boljše predstavljali ljubljanski nogomet, so si izposodili od ljubljane najboljšje moči, s katerimi bodo očalili svojo enajstoroč, Hermežanska obramba, ki slovi kot najsigurnejša, bo ostala, kakršna je bila. Krilsko vrsto bo postavila Ljubljana, obenem pa tudi napadalca Smoleja in Haclerja, ki bosta brez dvoma mnogo pripomogla, da bo napad prodorenjši.

Telma bo na igrišču Hermesa, in sicer ob vsakem vremenu. V predtekmi bosta nastopili mladinski moštvi Mladice in Hermesa v običajnem tekmovalstvu za 25 žog.

Glavna tekma se prične ob 15.30, predtekma pa ob 14.15. Totsa sestava Hermesa kakor tudi gostov bomo bomo v prihodnjih številkih. Prepričani smo, da bo občinstvo v velikem številu prisostvovalo temu telmemu dogodku na domačem nogometnem igrišču.

Iz zbora nogometnih sodnikov: Za nedeljo, 15. t. m. delegiram naslednje gg. sodnike: ob 9.30 IZTOK—Zabjak (mladinci) g. Dorčec, ob 10.30 Ljubljana—Korotan (ml.) g. Makovec, ob 14.15 Hermesa—Mladika (ml.) g. Dolinar in ob 15.30 Hermesa—KAC-Rapid g. Makovec; stranska sodnika: gg. Dolinar in Safošnik. Vse tekme bodo na igrišču Hermesa. Poverjenik.

Ali smem še gojiti sport?

Sport ne pozna nobenih starostnih meja. Pravilno izbrane telesne vežbe so celo izborna sredstvo proti previskemu krivemu pritisku, popenjenju žil in drugim telesnim nevrostom, ki se jih bojijo starejši ljudje. Celu po napornem vsakdanjem delu, kakršno je sojeno vsakomur posebno v teh časih, so telesne vežbe, združene z brezskrbnim gibanjem na prostem, najboljšje sredstvo za telesno in duševno ugodje človeka. Vsi delavci v poklikih — in to velja tudi za starejšje letnike — potrebujejo danes bolj kakor kdaj prej rednih telesnih vežb. Če čutijo pri tem poseben krvni pritisk, ta pojav se ni svarilo, da jih ne bi smeli nadaljevati, temveč dvojni dokaz, da so jim koristne. Vsekakor pa je treba, da vsak starejši človek, če goji sport, pa se mu zdi, da njegovi učinki prvi hip in navidezno zanj niso samo ugodni, vpraša za svet svojega zdravnika. Prav gotovo pa so sportu postavljene najširše meje na silno bogatem področju.

Drobiž po svetu

Nogometna nedelja v Nemčiji

V Celovcu sta se v nedeljo srečala med seboj glavna koroška nasprotnika za naslov najboljšega koroškega nogometnega kluba, KAC/RAPID in Villicher SV v tekmi za koroški pokal. Sestava KAC/RAPID je teden dni prej porazila policijo iz Borovca in se plašala v zaključno kolo. Pred številnim občinstvom je zaigral domačin pravo lepo ter povedel kmalu po začetku tekme z 2:0 v svojo korist. V vratih Beljanov je nastopil bivši vratar ZSK Hermesa mladi Razbomir Dmč, ki obeh strelcov ni mogel obraniti. Beljanci so se šele po drugem голу znašli ter uprizorili več napadov na celovska vrata od katerih se je eden po dobrem strelu krila Melchiorja končal z golom. Stanje je bilo 2:1 za KAC/RAPID. Kmalu je KAC še enkrat zadel v polno in s 3:1 sta šli moštvi v kabine. Nihče ni več pričakoval uspeha Beljanov; toda izvrtni Melchior se je trudil za dva ter z odličnimi akcijami dosegel izenačenje in slednjič še zmagosnostni zgoditek. Tekma se je tako končala s 4:3 v korist Beljanov, čeprav so Celovčani vodili že s 3:1. Tekma je bila prav napeta, igrišče razmečeno. V moštvo Celovca je bil viden Belak Franc na levem krilu, ki je zabil dva gola, dalje vratar, desni branilec in srednji krilec. (Moštvo KAC bo — kakor že napovedano — v nedeljo 15. t. m. gostovalo v Ljubljani.)

Na Dunaju je bil v Pratri izveden dvojni nogometni spored, Rapidu je uspelo, da je premagal Vienno s 5:0. Tekme je prisostvovalo nad 13.000 gledalcev. V drugi tekmi pa je Floridsdorfer AC premagal Austro z 1:0. Wacker je nastopil proti FC Wenu ter dobil pettijo z 1:0 ter je še nadalje na prvem mestu v prvenstveni tabeli. Wacker ima sedaj 7:1 točk; na drugem mestu so: Rapid, Floridsdorfer AC in Admira s 6:2 točkama. SK Oberla je uspel proti Wiener Sportklubu s 3:2.

Kickers Offenbach je dobil igro s svojim lokalnim nasprotnikom VFB Offenbachom z 2:0.

Gundarja Haegga so povabili v Ameriko

Ameriška Sportna zveza je povabila, kakor je zabeležil švedski dnevnik »Stockholms Tidningen«, na tekmovalje v Združene države naslednje švedske sportnike z Gundarjem Haeggom na čelu: Arne Anderssona, Haakana in Lidmana. Vsi ti naj bi nastopili v Ameriki v januarju 1945. To povabilo ni v nikakr zvezi z nedavnim Haeggovem predlogom finančnemu ministrstvu v zvezi z agitacijo za ameriško vojno posojilo. Ali bo to gostovanje ostalo samo na papirju, tega dnevnika ne ve povedati.

zaplamba 2 telečjih glav; Dolničar Ivan, mes. mojster, Janševa ul. 6, 200.— lir, zaplenjenih 69 kg govedine; Šimnič Peter, trg. potnik, Zelenikarjeva 6/1, prijava okr. glav. LJ, zaplenjenih 1670 kg svinjine; Zalar Stane, poslovođa, Kolodvorska 29, pravljen;

zaradi neupravičenega prejema dodatnih odnosno živinskih kazniz:

Podbevsek Urh, delavec, Cesta v Mestni log 53, prijavljen drž. tožilstvu; Lavrič Alojz, delavec, Lovatec, prijavljen drž. tožilstvu; Fister Zofija, čas. uradnica, Prijateljeva ul. 1, 1.000.— lir globe;

zaradi oddaje premale količine mleka

Prevodu:

Hubad Franciška, gospodinja, Celovška c. 257, 2.000.— lir globe;

zaradi neupravičenega povišanja stannimert

Scharlach Matija, natakar, Mestni trg 3/III, prijavljen drž. tožilstvu.

O barvni slepoti

O bistvu barvne slepote si še danes nismo popolnoma na jasnem. Vendar pa podmena, po kateri naj bi predstavljala neki atavizem, ne velja. Podmena je temeljela na tem, da se je barvni vid razvil človeku nekako v istem vrstnem redu, kakor nam ga kažejo barve v spektralnem traku. Človek da je mogel v dobi najstarejših ohranjenih nam napisov dobro razločevati samo rdečo in rumeno barvo, zeleno, modro in vijoličasto barvo pa je zamenjaval bolj ali manj s sivo in črno.

Temu nasproti je treba ugotoviti, da se da pri starih kulturnih narodih dokazati izrazit barvni čut, toda njihovi jeziki so pomanjkljivi, kar se tiče vmesnih barv. To je pojav, ki ga opazujemo v ostalem še dandanes pri narodih, ki kulturno ne stoji previsoko. Toda vsa ta dejstva imajo z barvno slepoto le toliko skupnega, da se je znanost menda prav zavoljo njih prilično pozno začela baviti s to anomalijo.

Pod barvno slepoto razumemo to, da je nekdo nesposoben videti barve. Takšna slepota je le v redkih primerih popolna, namreč takšna, da vidi dotični vsako barvo samo sivo, in mu je svet podoben torej nekakšni fotografiji. Večinoma je človek neobčutljiv le za posredne izmed barv oziroma celo samo za razlikovanje odtokov posredne barve. Glede tega zastopajo dve različni teoriji: Po Helmholtzu imamo ljudje tri temeljne barvne občutke, in sicer za rdečo, zeleno in vijoličasto, vse druge barve nastajajo v mesebojnih pomenečnosti teh barv. Pri osebah, ki so delno slepe za barve, odpade ta ali oni temeljni barvni občutek, človek je tedaj slep za rdečo ali zeleno ali vijoličasto barvo. Po drugi teoriji razlikujejo poleg bele in črne štiri temeljne barve: rdeče in zeleno, rumeno in modro, pri čemer sta si po dve barvi nasprotni. Razlikujejo tedaj rdečo-zeleno in modro-rumeno slepoto (ki je redkejša).

Kakor kažejo novejšje raziskave je barvna slepota podedljiva, in sicer se podeduje od starega očeta preko hčere, ki ni barvno slepa, na vnuka. V zelo redkih primerih utegnemo barvno slepoto šele pridobiti. V takšnih primerih je večinoma ozdravljiva, prirojena barvna slepota pa se ne da odpraviti. Stastiški pravijo, da so kakšni trije ali štiri odstotki vseh moških slepi za barve, žensk pa je barvno slepih komaj desetina toliko. Ugotovitev barvne slepote je baš danes važna, kajti osebe s tako okvarjenim vidom se seveda ne dade uporabiti za delo na ljadjah, železnih ali letalnih. Baš raziskave v letalski stroki so nam prinesle o barvni slepoti marsikatero nove ugotovitve.

Zatemanitev od 18.30 do 5.30

Pozicijska ali gibliva vojna?

Bojišče, ki se je izoblikovalo iz giblive vojne ter je dobilo pozicijsko podobo, še ne pomeni, da bo za naprej ostalo negiblivo in mirno. Če se je vojna izza 1. 1939. tu in tam zapela v zemljo, se to nikjer in nikoli ni zgodilo z namenom, da bi tam tudi obtičala. Vedno je bilo na tej ali oni strani vojaških partnerjev dovolj pobude, da velja fronto pozep iztrgati iz njene mirnosti ter ji vrniti značaj giblivosti. V teh bitkah se vojna ni zarila v zemljo zavoljo tega, ker ji je nedostajalo sredstev za napadalne akcije, marveč zaradi tega, ker zavij vsaka ofenziva od pripravljenosti armade, ki jo začne. Kadar tedaj nastopi, jo primerni trenutki, se je treba zavoljo v zemljo. Čim pa se zopet pojavi dovolj sil za napad, čim je dovolj in oskrba v redu, se fronta zopet razgiba, vojska plane iz zakopov in začne se ofenziva z vsemi sredstvi, ki z njimi razpolaga armada na zemlji in v zraku.

Na zapadu je trenutno prišlo do nekakšnega krajevnega zatišja v veliki bitki med izlivom Schelde in švicarsko mejo. Kar naprej se ponavljajo imena istih krajev, ki govorijo, da je dobila ta vojna značaj pozicijskega vojevanja. Seveda so na bojišču, ki se vleče 600 do 700 km daleč, tudi izjeme. Vendar pa so nekatera mesta, po katerih lahko sodimo, da se je zapal na fronta umirila. Vzrok za to je izključno na nemški strani, kajti Nemcem se je posrečilo, da so v izredno kratkem času in z veliko naglo uredili bojišče, s kakršnim še niso razpolagali proti koncu avgusta in v začetku septembra.

Sovražnik odpiva nove obrambne črte na vseh osekkih. Predvsem je moral vzeti te stvari na znanje povsod tam, kjer se nemške obrambne naprave naslanjajo na zapadni branik, to je med Aachenom in Luksemburgom, medtem ko se je na južnem krilu posrečilo ustaliti fronto v dokajšnji razdalji od zapadnega branika.

Na severnem krilu operativni neuspeh Montgomeryja v rokuu Rena ni samo ob-

tičal v ozkem vdornem področju, ki se vleče preko Eindhovena do Nimvegena, marveč je začel tudi v poljač, ki sili drugo britsko armado med prekopom Maase in Schelde v obrambo. Na ta način so bili

